

Chránené územie

novinky

**Chránené územie**  
**Vojnové hry**  
**a muž, ktorý**  
**ich zastavil**

rozhovor

**Jaroslav**  
**Vojtek**

téma

**Mediálna**  
**výchova**

recenzia

**Sociálna sieť**  
**Pouta**



# Slovenský filmový ústav

Grösslingová 32, 811 09 Bratislava

Novinka z edičného oddelenia



## FILMOVÝ KALENDÁR 2011

Nástenný kalendár vydaný k DVD edícii Zlatá kolekcia slovenských rozprávok obsahuje 13 farebných fotografií z populárneho filmu *Perinbaba* známeho slovenského režiséra Juraja Jakubiska.

V predaji vo vybraných slovenských kníhkupectvách a v predajni SFÚ Klapka.SK za 6,61 Eur.

Predajňa Slovenského filmového ústavu Klapka.SK  
Grösslingová 43, 811 09 Bratislava 1

tel.: +421 2 5263 0642, klapka@klapka.sk, www.klapka.sk

Aj keď film bol spočiatku iba technickým vynálezom a potom jarmočnou atrakciou, veľmi skoro o ňom prví filmoví teoretici začali hovoriť ako o šiestom umení. A aj keď od jeho „vzniku“ prešlo len niečo vyše sto rokov, vyvíja sa zo všetkých umení najprogressívnejšie. Zároveň sa stal aj najmasovejším. A má teda i najväčší vplyv. Áno, film je už dlho viac zábavným priemyslom a obchodom, ako umením, ale aj z poklesnutého žánru sa môže stať kultúrny fenomén. A umenie. No na Slovensku ako keby existovalo iba päť umení. Aspoň tak to naznačujú učebné osnovy. Film v nich stále chýba. Označenie art film sa stáva odstrašujúcim prívlastkom. Hovorí o povrchnosti vnímania – najmä mladého diváka – je jednoduché, ak sa nikto ani nepokúša ponúknuť mu kľúče na hlbšie pochopenie a rozkrývanie jednotlivých vrstiev umeleckého diela, ktorým film je.

Ale nie je tu iba problém pochopenia a získania pôžitku z umenia. Žijeme vo svete obrazov. Sú nimi zahŕtené aj deti, ktoré často nevedia, ako s nimi naložiť. Chýba im mediálna gramotnosť. Školské osnovy mediálnu výchovu ignorujú. V praxi už ale začínajú fungovať viaceré projekty, ktoré by mohli začať tento deficit vykrývať. Tak ako ich predstavila nedávna konferencia pod názvom Mediálna výchova v otvorenom priestore.

Tento rok opäť nepriniesol do kín veľa premiér slovenských filmov. Tak sa aspoň môžeme v decembri tešiť na nádielku DVD s filmami (Jara Vojteka, Marka Škopa, či Petra Krištúfka), ktoré nás potešili v rokoch minulých.

Mariana Jaremková

## MOJE OBLÚBENÉ SLOVENSKÉ FILMY

### Marek Ormandík

výtvarník



Slovenský film ma naozaj oslovil až na začiatku mojich stredoškolských štúdií (dovtedy som, myslím, slovenský film takmer neregistroval). Mal som na to správny vek (14), aj doba bola priaznivo nepriaznivá (80. roky), takže ma takýto úkaz zasiahol naplno. Mám na mysli konkrétny slovenský film. Tisícročnú včelu od Juraja Jakubiska. Mal som rád rovnomený román Petra Jaroša, ktorý bol predlohou k tomuto kinu. Bol som teda pripravený na zážitok. Preto ma samého prekvapilo, ako veľmi ma ohúrilo. Podľahol som farebnej smršti, snovej magickkej atmosfére, hrdinskému príbehu, humoru, erotiky, dokonca aj „slovenskosti“. Pričom ujúkajúci folklór som z duše neznášal. Doteraz sa mi vybavujú zábery, celé scény, či dialógy z tohto filmu. Prосто som ho zožral aj s chlpami. Tento film v mojom vnútri objavil istú sladkobôľnu náladu, ktorej sa dodnes, z času na čas, rád poddávam. Zásluhu na tom mala aj prudko dojímavá hudba Petra Hapku. Zvuk ústnej harmoniky ma stále vzrušuje. Nechcem hodnotiť Včelu dnešným pohľadom. Som tvorcom vďačný za ten ohromný dojem, ktorý vo mne onedhľa vyvolal. Chcel by som v kine ešte niečo také zažiť, chcel by som, aby sa Zanzibar vrátil.

NA ÚVOD



20



34



24 36

# OBSAH

- 3 ⇨ **PLUS / MÍNUS Mesiaca** v slovenskej kinematografii
- 4 – 9 ⇨ **KALENDÁRIUM** filmových podujatí mesiaca
- 10 – 16 ⇨ **NOVÉ FILMY** pre premiérovú kiná
- 17 ⇨ **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 18 – 19 ⇨ **OHLASY** alebo Jan Švankmajer na 12. MFF Bratislava
- 20 – 21 ⇨ **NOVINKY** alebo Chránené územie podľa Adama Hanuljaka
- 22 – 23 ⇨ **NOVINKY** alebo Vojnové hry a muž, ktorý ich zastavil podľa Dariusza Jabłońskiego
- 24 – 27 ⇨ **ROZHOVOR** alebo dokumentarista Jaroslav Vojtek
- 28 – 31 ⇨ **TÉMA** mesiaca alebo Ako ďalej mediálna výchova?
- 32 – 33 ⇨ **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 34 – 35 ⇨ **RECENZIA** alebo Sociálna sieť podľa Davida Finchera
- 36 – 37 ⇨ **RECENZIA** alebo Pouta podľa Radima Špačka
- 38 – 39 ⇨ **FILMOVÉ PUBLIKÁCIE**
- 40 – 41 ⇨ **DVD** nosiče
- 42 – 43 ⇨ **OHLASY** alebo 12. MFF Bratislava
- 44 ⇨ **OHLASY** alebo 14. MFDF Jihlava
- 45 ⇨ **AKTUÁLNE** alebo výberové dvoj – DVD 20 rokov Filmovej a televíznej fakulty VŠMU v Bratislave
- 46 – 47 ⇨ **ANKETA** alebo 20. výročie SFÚ ako samostatnej inštitúcie
- 48 ⇨ **IN MEMORIAM** Jirí Křižan
- 49 ⇨ **IN MEMORIAM** Ján Zeman
- 50 ⇨ **PROFIL** Svetozár Stračina
- 51 ⇨ **ČO ROBIA** alebo na čom pracujú slovenskí filmári
- 52 ⇨ **DR. DIVNOLÁSKA**
- 53 – 57 ⇨ **PROGRAMY**
- 58 ⇨ **JUBILEÁ**
- 59 ⇨ **REBRÍČEK** alebo tri štvrtiny roku 2010 v slovenských kinách
- 60 ⇨ **STALO SA ZA 30 DNÍ**
- 60 ⇨ **NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V Klapka.KK**

**Ondrej Šulaj, scenárista:** „Priatelja, priznajme si, doterajšia 3D technológia, ktorú využívali filmári, vlastne skutočný trojrozmerný obraz nevytvárala. Bola to len taká optická šal'ba cez okuliare. Ale už je to tu! Vedci z Arizonskej univerzity tvrdo pracujú na vývoji novej technológie zobrazovania, nového revolučného videa, ktoré umožní skutočne trojrozmerný obraz, viditeľný reálne, plasticky a čo je dôležité, bez pomocných okuliarov. Divák tak bude mať dokonca možnosť trojrozmerného herca obchádzať a sledovať ho z ktoréhokoľvek uhla. Vyzerá to na obdivné plus, ale je to výstražné mínus. Dokonca je to skôr pokus o dobre mienenú radu pre slovenských hercov. Neodchádzajte ľahkovoľne z divadiel kvôli dočasnej 'manne seriálovej'. O chvíľu vás tam budú snímať trojzmerne a diváci vás budú obchádzať a bezostyšne 'očumovať' zo všetkých možných uhlov, ako kupci na konskom trhu. A nebudú k tomu potrebovať ani ružové okuliare. A súčasne s divákmi si vás 3D preklepú aj bulvárni novinári. Výrazne sa im rozšíri možnosť nazrieť vám aj tam, kde nechcete. A keď sa vás trojzmerne nasýtia, tak vás zo všetkých možných strán aj patrične 3D pooplývajú. A diváci sa k nim ako obyčajne pridajú. Technológie sú zradné, ale seriály sú zradné aj samy o sebe. Zažil som to na vlastnej koži. Tak buďte v strehu, priatelja... a nielen herci.“

**Jaroslav Rihák, režisér:** „Vždy som písal a predovšetkým nakrúcal o plusoch, o príbehoch, ktoré mali to svetielko na konci tunela, o ľuďoch, ktorí majú to svetielko v sebe. O Albertovi Škarvanovi, o žene, ktorá hrala vo Vančurovom filme Marijku nevernicu, o Hansovi Albrechtovi, Godarovi, malom Luďkovi Cifelovi, Kadlečikovi, teraz o Pavlovi Brankovi. Mínusy mi do príbehov liezli iba tak nechcem. Hm. Práve teraz si riešim vlastné plusy a mínusy. Po rokoch som dopísal scenár hraného filmu Na Druhu Stranu, dal som ho do Audiovizuálneho fondu, aby sa rozvíjal – a nič. Nedostal som ani cent. Poslal som ho do Nadace Barrandov a išiel som si do Karlových Varov po hlavnú cenu za scenár (doma som si prečítal, že zo Slovákov tam boli úspešní dvaja: Herz a Rihák. Haha, to je fakt dobrý fór). Tak ako to je s tou fyzikou? Plus a mínus sa ruší? Plus je, že ten scenár konečne vznikol, že sa ten úžasný príbeh predral zo zabudnutia a je napísaný. Mínus je, že aj keď je to príbeh odtiaľto, z východného Slovenska a Bratislavy a je to príbeh, ktorý by sa mal nakrútiť predovšetkým tu, sa nakrúti inde. Nie, na môj vkus je to veľmi priamočiare a trochu zatrpknuté. Aj Imi Lichtenfeld, ten slávny frajer a bitkár, jeden z hrdinov môjho príbehu, sa potešil keď sa dozvedel, že o tom príbehu píšem a tesne pred smrťou povedal, že príbeh ich panička Penco je lepší ako príbeh lode Exodus a mal by sa nakrútiť tam, kde sa príbeh začal. Ivo Matheš v Karlových Varoch hovoril, že je to „svetový scenár“. Lubor Dohnal, človek plný humoru a poézie, mi napísal niečo rovnako krásne, Fedor Gál, ten presný analytik mi povedal slová, aké sa píšou do pamätička. Plus a mínus? Jasné, ten bitkár Imi mal pravdu. O rok napíšem, čo je plus a mínus. Dobre?“



**Film.sk**  
Mesačník o filmovom dianí na Slovensku  
11. ročník

**Vydavateľ:** Slovenský filmový ústav  
**Adresa redakcie:** Film.sk  
Slovenský filmový ústav  
Grösslingová 32  
811 09 Bratislava  
tel.: 02/57 10 15 25  
fax: 02/52 73 32 14  
e-mail: film.sk@sfu.sk

**Šéfredaktorka:**  
Simona Nótová-Tušerová  
zastupuje: Mariana Jaremková  
**Tajomníčka redakcie:**  
Eva Michalková

**Redakčná rada:** Peter Dubecký  
generálny riaditeľ SFÚ  
Alexandra Strelková  
riaditeľka NKC – SFÚ  
Marian Brázda  
vedúci editného oddelenia SFÚ  
Miroslav Ulman  
odborný referent Audiovizuálneho  
informačného centra SFÚ  
Simona Nótová-Tušerová  
tlačová tajomníčka SFÚ  
Stefan Vraštiak  
tajomník KFN SSSN

**Design:** Marek Borovský  
**Grafická úprava:**  
Microtus – Dušan Slezák  
**Tlač:** Dolis, spol. s r.o.  
Uzavierka čísla 12/2010:  
23. 11. 2010

Text neprešiel jazykovou úpravou.  
Názory redakcie sa nemusia  
zhodovať s názormi  
prispievateľov.

**Foto na titulnej strane:**  
Chránené územie – Asociácia  
slovenských filmových klubov  
Film.sk vychádza  
s podporou MK SR.  
ISSN 1335 – 8286

Akkoľvek rozmnožovanie textu, fotografií,  
grafov, vrátane údajov v elektronickej  
podobe len s predchádzajúcim  
písomným súhlasom vydavateľa.  
© Slovenský filmový ústav

Objednávkový kupón na [www.film.sk](http://www.film.sk).

## DECEMBER 2010

## Filmové podujatia na Slovensku

9. september – 31. december

## 16. Projekt 100

*(miesto konania – 35 slovenských miest)*

Desať dlhometrážnych a dva krátke filmy putovnej prehliadky Projekt 100 vstúpili do kín už v septembri. Tohtoročnú kolekciu tvoria nový film Andrzeja Wajdu *Svätá tráva*, dráma o ľudskej túžbe a ilúziách *Muž z Londýna* v réžii Bélu Tarra, kultový milostný príbeh Hala Ashbyho *Harold a Maude*, brutálny realizmus v sociálnej dráme *Fish Tank* Andrey Arnold, komédia s Woody Allenom v hlavnej úlohe *Zahraj to znovu*, *Sam* v réžii Herberta Rossa, Allenov nový film *Užívaj si, ako sa len dá!*, lakonická snímka Akiho Kaurismäkiho *Zmluva s vrahom*, podmanivá dobová dráma Michaela Hanekeho *Biela stuha* či noirová klasika *Hlboký spánok* režiséra Howarda Hawksa. Prehliadku slávnostne otvoril koprodukčný česko-slovenský film Jana Švankmajera *Prežiť svoj život*, ktorý mal zároveň slovenskú premiéru. Do prehliadky sú zaradené aj dva slovenské krátke filmy, a to *Kamene* Kataríny Kerekesovej a *X = X + 1* Juraja Krasnohorského. Viac na [www.asfk.sk](http://www.asfk.sk) a vo Zvláštnom vydaní Film.sk – Projekt 100, ktoré vyšlo ako súčasť septembrového čísla.

19. november – 23. december

## SFÚ na Vianočných trhoch 2010

*(miesto konania – Bratislava – Františkánske námestie)*  
Už po štvrtýkrát bude mať Slovenský filmový ústav (SFÚ) svoj predajný stánok na bratislavských Vianočných trhoch. Zaujímavosťou v ňom nájdú edičné produkty SFÚ z oblasti filmovej literatúry, CD a DVD nosiče za zvýhodnené ceny. Novinkou v ponuke bude Zlatá kolekcia slovenských rozprávok na DVD. O predajný stánok sa SFÚ opäť delí s Divadelným ústavom a Hudobným centrom. Viac na [www.sfu.sk](http://www.sfu.sk).

6. december

Krst DVD *My zdes a Hranica*

*(miesto konania – Bratislava – Polus City Center – kníhkupectvo Panta Rhei)*  
V bratislavskom kníhkupectve Panta Rhei sa uskutoční krst dvoch DVD filmov Jara Vojteka *My zdes a Hranica*. Krstným otcom DVD bude Dušan Hanák.

7. december o 16.30 hod.

## Premietanie pri príležitosti Medzinárodného roka zblížovania kultúr

*(miesto konania – Bratislava – Univerzitná knižnica – Klariská 5)*

## DECEMBER 2010

Projekcia filmu Pavla Barabáša *Mongolsko: V tieni Džingischána* pri príležitosti Medzinárodného roka zblížovania kultúr. Podujatie organizuje Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO UKB. Viac na [www.ulib.sk/sk/podujatia](http://www.ulib.sk/sk/podujatia).

7. december o 20.00 hod.

## Teraz ňa máme radi / kino inak

*(miesto konania – Bratislava – A4–nultý priestor)*

Nikto vám nemôže dať toľko, koľko vedia sľúbiť politici. A nikdy sa nedá sľúbiť viac, ako počas predvolebnej kampane. Je to predsa čas, kedy majú politici voličov radi. Každý míting je preto zmesou hudobného festivalu, dedinských hodov a nedeľnej chvíľky poézie. Dokument *Teraz ňa máme radi* (r. P. Hodál, Z. Liškova) zachytáva atmosféru predvolebných mítingov hlavných politických strán zo slovenských parlamentných volieb 2010. Kombinácia humoru, tragédie a trápnosti, mix všetkých hudobných žánrov a neartikulovaných verbálnych prejavov. V hlavných úlohách vystupujú naši vlastní politici. Napriek svojmu ľahkému tónu dokument zanecháva divákov s akýmsi nepríjemným pocitom... Po filme nasleduje diskusia s tvorcami filmu a sociologičkou Oľgou Gyarfášovou. Viac na [www.a4.sk](http://www.a4.sk).

7. – 21. december

## Prehliadka slovenských dokumentárnych filmov vo FK Cinefil

*(miesto konania – Košice – FK Cinefil)*

Už od októbra pravidelne premieta košický FK Cinefil archívne slovenské filmy v cykle O slovenskom dokumente. V decembri sú na programe nasledovné filmy: 7. 12. *Intolerancia* (r. L. Kudelka) a *4 dni Ľudovíta Čonku* (r. K. Skřípský), 14. 12. sa premieta dokumenty *Posledná večera* (r. M. Slivka), *Omša* (r. D. Hanák) a *Stavba storočia* (r. J. Jakubisko), cyklus uzavreú 21. 12. filmy Dušana Hanáka *Prišiel k nám Old Shatterhand* a *Obrazy starého sveta*. Viac na <http://cinefil.dkcoveritas.sk>.

9. – 11. december

## 5. medzinárodná prehliadka horských a adrenalinových filmov VIDMO 2010

*(miesto konania – Dolný Kubín – kino Choč / MskS Dolný Kubín)*

Piaty ročník prehliadky VIDMO prinesie spolu 44 horských a adrenalinových filmov z 13 krajín sveta v 7 premietacích blokoch. K sprievodným podujatiam budú patriť filmové



## DECEMBER 2010

predstavenia pre školy, výstava horských fotografií autorov zo Slovenska (Fotosúťaž Hory a mesto 2010), autorská výstava fotografií Pavla Barabáša, či nesúťažná výstava amatérskych fotografií MonteVizia 2010, ktorá je putovnou aktivitou festivalu Hory a Mesto Zvolen.  
Viac na [www.filmklub23.sk](http://www.filmklub23.sk).

## 10. december o 20.00 hod.

**Olda / kino inak**

(miesto konania – Bratislava – A4–nultý priestor)  
Slovenská režisérka Viera Čákanyová uviedla pred rokom v kine inak v A4 hraný film v dokumentárnom štýle *Alda*, ktorý vyvolal občas urazené divácke reakcie na tému pravda v dokumente. *Alda* bola natočená podľa autentických denníkov a s použitím hlasu skutočnej Oldřišky. Po roku Viera použila pracovné zábery, ktoré Oldřiška natáčala na ručnú kameru vo svojom byte. Nekonečné jednozáberovky kamery, na ktorú Oldřiška občas zabudla, zachytávajú život dôchodkyne bez ilúzií, bez peňazí, bez zdravia a možno práve preto s ironicky úprímnou charizmou. Projekciu osobne uvedie režisérka. Viac na [www.a4.sk](http://www.a4.sk).

## 15. december o 17.00 hod.

**Premietanie bulharského filmu *Spomínaš?***

(miesto konania – Bratislava – Bulharský kultúrny inštitút – Jesenského ul.)

Dokumentárny film *Spomínaš?* z roku 2009 približuje dielo známeho bulharského básnika Nikolu Vapcarova pri príležitosti 101. výročia jeho narodenia. Vapcarova poézia tvorí súčasť celosvetového písomného dedičstva, jeho básne, tematizujúce postavenie a osud človeka, boli preložené do mnohých svetových jazykov. Film dosiahol úspech na viacerých európskych filmových festivaloch. Viac na [www.bulkis.sk](http://www.bulkis.sk).

## 15. december o 20.00 hod.

**Soliloquoy**

(miesto konania – Bratislava – A4–nultý priestor)  
Tanečno divadelné predstavenie je krátkou javiskovou adaptáciou poslednej kapitoly svetoznámeho románu Jamesa Joycea *Ulysses*, preslávenou revolučným spôsobom uvedenia „prúdu podvedomia“ do literárneho sveta – bezinterpunkčným monológom koncertnej speváčky a manželky reklamného agenta z Írska Leopolda Blooma – Molly Bloom. Súčasťou večera bude i projekcia filmu Andrey Horečnej *Tak dávno*

## DECEMBER 2010

*som ti nenapísala*. Film je tanečnou inscenáciou banskobystričského profesionálneho tanečného divadla, rozpráva príbeh ženy od jej spoznávaní sveta až po manželský život. Film, rovnako ako divadelná inscenácia, využíva pôvodnú hudbu Antona Popoviča a choreografiu Zuzany Hájkovej.  
Viac na [www.a4.sk](http://www.a4.sk).

## 20. december o 20.00 hod.

**Všetko, čo ste chceli vedieť o filme a báli ste sa opýtať – Best of Peter Konečný**

(miesto konania – Bratislava – A4–nultý priestor)

Šéfredaktor portálu kinema.sk pripravil vianočné prevkapanie. Ak ste nestihli niektorú z prednášok Petra Konečného v rokoch 2009 – 2010, máte skvelú príležitosť. Koniec roka 2010 bude totiž v znamení Best of všetkých filmových večerov. Čo vás čaká? Výber zo slávnych filmov internetu, pohľad na výnimočné filmové trailery, shortlist tých najkreatívnejších filmových a televíznych reklám, prehliadka najlepších a najhorších filmov dejín kinematografie, nezabudnuteľné filmové chyby, prísne zakázané filmy, genálne filmové scény, podarené/nepodarené remaky a mimoriadne hudobné videoklipy. To všetko v príjemnej atmosfére s otvorenou diskusiou.  
Viac na [www.a4.sk](http://www.a4.sk).

## Podujatia slovenského filmu v zahraničí

## 16. september – 10. január 2011

**Premietanie filmov Martina Sliuku – Paríž (Francúzsko)**

Projekcia filmov Martina Sliuku *Etudy o človeku zo slovenskej gotiky* a *Posledná večera* v Múzeu Cluny na výstave slovenskej gotiky Zlatom a ohňom. Viac na [www.musee-moyenage.fr](http://www.musee-moyenage.fr).

## 8. október – 4. december

**8. MF outdoorových filmov – 25 českých miest (Česká republika)**

Projekcia filmov Pavla Barabáša *Mongolsko: V tieni Džingischána* a *Cez Himaláje na bicykloch*.  
Viac na [www.mfof.cz](http://www.mfof.cz).

## 3. november – 8. december

**6. filmový festival CON-CAN – Tokyo (Japonsko)**

Projekcia filmu *Arsy-Versy* (r. M. Remo). Viac na <http://en.con-can.com>.



## DECEMBER 2010

18. november – 7. december

**25. filmový festival Európskej únie – Ottawa / Vancouver / Montreal (Kanada)**

Projekcia filmu Juraja Nvošu *Muzika*. Viac na [www.mzv.sk/ottawa](http://www.mzv.sk/ottawa), [www.eutorontofilmfest.ca](http://www.eutorontofilmfest.ca) a [www.cfi-hcf.ca](http://www.cfi-hcf.ca).

19. november – 5. december

**14. MFF Black Nights – Talin (Estónsko)**

Projekcia filmov 3 sezóny v pekle (r. T. Mašin) a *Prežiť svoj život* (r. J. Švankmajer). Do programu festivalu je zaradená samostatná sekcia venovaná Československej novej vlne, v rámci nej sa premieta slovenské filmy *Drak sa vracia* (r. E. Grečner), *Kristove roky* (r. J. Jakubisko), *Slávnosť v botanickej záhrade* (r. E. Havetta), *Sínko v sieťi* (r. Š. Uher) a *322* (r. D. Hanák). Viac na [www.poff.ee](http://www.poff.ee).

27. november – 4. december

**18. MFF kameramanského umenia Plus Camerimage – Bydgoszcz (Poľsko)**

Projekcia filmu *Arsy-Versy* (r. M. Remo). Viac na [www.pluscamerimage.pl](http://www.pluscamerimage.pl).

3. – 12. december

**10. MFF filmov o ľudských právach Watch Docs – Varšava (Poľsko)**

Projekcia filmu *Obrazy starého sveta* (r. D. Hanák). Viac na [www.watchdocs.pl](http://www.watchdocs.pl).

3. – 12. december

**33. MF filmových škôl Rencontres Henri Langlois – Poitiers (Francúzsko)**

Projekcia filmov *Arsy-Versy* (r. M. Remo), *About Socks and Love* (r. M. Čopíková), *Utopia* (r. M. M. Kamunen) a *Ábelov čierny pes* (r. M. Čengel Solčanská). Viac na [www.rh1.org](http://www.rh1.org).

3. – 19. december

**16. Festival on Wheels – Ankara / Artvin / Ordu (Turecko)**

Projekcia animovaných filmov *Dvaja dobrí kamaráti*, *Dita vo vzduchu*, *Janko Hraško* (r. V. Kubal), *Kí-kí-ri-kí*, *Múdre prasiatko* (r. F. Jurišič) a *Báboľka v banke* (r. V. Malík). Viac na [www.festivalonwheels.org](http://www.festivalonwheels.org).

## DECEMBER 2010

4. december

**Festival cyklistiky Cyklofest 2010 – Praha (Česká republika)**

Projekcia filmu Pavla Barabáša *Cez Himaláje na bicykloch*. Viac na [www.cyklofest.cz](http://www.cyklofest.cz).

6. – 9. december

**14. MF študentských filmov CineMAiubit – Bukurešť (Rumunsko)**

Projekcia filmov *Byť sám sebou* (r. J. Julény), *S ňou, bez nej* (r. K. Hlinčíková), *Obraz do Ameriky* (r. P. Kováčik), *Drum and Bass* (r. P. Skala) a *Bird of Prey* (r. P. Budinský). Viac na <http://cinemaiubit.unatc.ro/>.

6. – 12. december

**28. MFF mladého publika AleKino! – Poznaň (Poľsko)**

Projekcia filmu *Na povale alebo Kto má dnes narodeniny?* (r. J. Barta). Viac na [www.alekino.com](http://www.alekino.com).

9. – 12. december

**9. prehliadka animovaného filmu – Olomouc (Česká republika)**

Projekcia filmu *V kocke* (r. M. Struss). Viac na [www.pifpaf.cz](http://www.pifpaf.cz).

13. – 16. december

**4. MF študentských krátkych filmov FICMÉC – Bejrút (Libanon)**

Projekcia filmov *Bird of Prey* (r. P. Budinský) a *Obraz do Ameriky* (r. P. Kováčik). Viac na [www.ficmec.com](http://www.ficmec.com).

13. – 16. december

**Dni slovenského filmu – Belehrad / Niš / Nový Sad (Srbsko)**

V rámci prehliadky sa premieta slovenské filmy *Ja milujem, ty miluješ* (r. D. Hanák), *Perinbaba* (r. J. Jakubisko), *Nedodržaný sľub* (r. J. Chlumský), *Tango s komármí* (r. M. Luther), *Iné svetly* (r. M. Škop) a *Slepé lásky* (r. J. Lehotský). Otváracím filmom podujatia bude *Bathory* Juraja Jakubiska. Viac na [www.fcs.rs](http://www.fcs.rs).

13. – 21. december

**3. festival horského filmu Mendi – Vitoria-Gasteiz (Španielsko)**

Projekcia filmu *Carstensz – Siedma hora* (r. P. Barabáš). Viac na [www.mendifilmfestival.com](http://www.mendifilmfestival.com).

pripravila Eva Michalková  
(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)



(Little Fockers, USA, 2010) 35 mm + 2D digital, ŠUP, MP, český dabing, **komédia**

## Fotri sú lotri



**Réžia:** Paul Weitz. **Scenár:** John Hamburg, Larry Stuckey. **Kamera:** Remi Adefarasin. **Strih:** Greg Hayden, Leslie Jones, Myron I. Kerstein. **Hudba:** Stephen Trask. **Hrajú:** Ben Stiller, Robert De Niro, Teri Polo, Dustin Hoffman, Barbra Streisand, Jessica Alba, Owen Wilson, Harvey Keitel, Laura Dern. **Distribútor:** Tatrafilm

Najhoršou vecou v živote Grega Yebala je jeho svokor Jack Byrnes. Vzťah vzájomne trpezlivej tolerancie už prežil fázu zoznamovania, svadobných príprav, aj stretnutia rodičov Grega a jeho ženy Pam. V treťom dieli komediálnej rodinnej kroniky sa ale schyluje k veľkému tresku. Greg sa konečne chce stať neformálnou

hlavou rodinného klanu, čomu sa Jack pochopiteľne bráni zubami-nechtami. V dusnej atmosfére sa Greg definitívne rozhodne ukázať celému svetu a hlavne svokroví, že je pravou hlavou rodiny, no prostriedky, ktoré zvolí, vytvoria reťaz katastrofálnych komických situácií, a tie jeho autoritu rozhodne neposilnia.

PREMIÉRA: 23. 12. 2010

(Chránené územie, Slovenská republika, 2010) DVD, 84 min., MP 12, **dokumentárny roadmovie**

## Chránené územie



**Réžia:** Adam Hanuljak. **Kamera, strih:** Peter Kotrha. **Účinkujú:** Janko Kinčes, Lydka Rybárová, Lubka Tureková, Miriam Kujanová, Marek Mojžiš, Ivan Blaško, Mojmir Podlipný, Divadlo z Pasáže. **Distribútor:** Asociácia slovenských filmových klubov

Dokumentárny film zachytáva vysnené trojtýždňové turné Divadla z Pasáže po USA. Cesta tohto súboru ponúka mnohé nástrahy a prekážky, ktoré musí prekonávať a najlepším spôsobom je improvizácia, nadhľad, trpezlivosť, ale najmä enormné úsilie všetkých členov divadla. Herci dostali možnosť vystúpiť z anonymity ústavných zariadení pre men-

tálne postihnutých a dokázať, že hranice ich schopností sú v skutočnosti niekde úplne inde, než im bolo predkladané. Cestou cez pomyselnú pasáž do sveta zdravých ľudí dostali možnosť dotknúť sa reálnej hranice svojho hendikepu, ktorá sa môže javiť omnoho vzdialenejšia, než hranice vnútornej slobody mnohých nenahendikepovaných.

PREMIÉRA: 2. 12. 2010

(Megamind, USA, 2010) 35 mm + 3D digital, ŠUP, 96 min., MP, slovenský dabing, **animovaná komédia**

## Megamozog



**Réžia:** Tom McGrath. **Scenár:** Alan Schoolcraft, Brent Simons. **Strih:** Michael Andrews. **Hudba:** Lorne Balfé, Hans Zimmer. **Vedúci animácie postáv:** Jason Schleifer. **V slovenskom znení:** Ján Kolenik, Martin Kaprálik, Slávka Halčáková, Tibor Frlajs, Boris Al Khalagi, Vladimír Jedfovský, Ladislav Konrád. **Distribútor:** Tatrafilm

Hlavným hrdinom filmu je odpadlík Megamozog, ktorý už dlhé roky zápasí so svojim úhlavným nepriateľom Metro Manom. Jedného dňa svojho dávneho súpera porazí a okamžite začne prepadať nude a zúfalstvu. Zisťuje, že život bez nepriateľa, s ktorým by mohol zápasiť, nie je nič

preňho, preto sa rozhodne vytvorí si nového, ešte väčšieho a silnejšieho – Titana. Ten sa však namiesto toho, aby svoju silu využil na konanie dobra, vrhne na ničenie sveta a donúti Megamozog, aby prvýkrát v živote začal zachraňovať planétu.

PREMIÉRA: 2. 12. 2010

(Tangled, USA, 2010) 35 mm + 3D digital, 101 min., MP 7, slovenský dabing, **animovaná rodinná komédia**

## Na vlásku



**Réžia:** Nathan Greno, Byron Howard. **Scenár:** Dan Fogelman. **Hudba:** Alan Menken. **Supervízia animácie:** Glen Keane. **V slovenskom znení:** Alžbeta Bartošová, Roman Ferjenčík, Zuzana Mauréry, Roman Pomajbo, Jozef Domonkos, Daniel Žulčák, Michal Hudák, Dušan Kaprálik, Peter Kollárik. **Distribútor:** Saturn Entertainment

Flynn Rider je najhľadanejší zlodej v kráľovstve. Na svojom poslednom úteku sa uchýli do tajomnej opustenej veže. Chybal zo sebavedomého suveréna sa stáva rukojemník najzvláštnejšieho stvorenia, aké kedy stretol. Vežu totiž obýva dievčinka s kúzelnými zlatými vlasmi menom Rapunzel. Ako dieťa bola unesená z hradu svojich rodičov a svoj život strá-

vila zamknutá vo veži, kde bol jej jediným spoločníkom svojrázny chameleónik. Dnes je vo veku tinedžerky s bujnou fantáziou a Flynnov vpád je víťaným spresťením jej nudného života. Nečakaná zmena spôsobí, že Rapunzel po prvýkrát opustí svoje väzenie a vydá sa aj s novými spoločníkmi na dramatický útek.

PREMIÉRA: 16. 12. 2010



(The Chronicles of Narnia: The Voyage of the Dawn Treader, USA, 2010)  
35 mm + 3D digital, ŠUP, 114 min., MP, slovenský dabing, **dobrodružný /  
rodinný / fantasy**

## Narnia: Dobrodružstvá lode Ranný pútnik



**Réžia:** Michael Apted. **Námet:** C. S. Lewis – rovnomenná kniha (1950). **Scenár:** Christopher Markus, Stephen McFeely, Michael Petroni. **Kamera:** Dante Spinotti. **Strih:** Rick Shaine. **Hudba:** David Arnold. **Hrajú:** Ben Barnes, Skandar Keynes, Georgie Henley, Will Poulter, Peter Dinklage, Liam Neeson, Bill Nighy, Gary Sweet, Bruce Spence, Neil Young, William Moseley. **Distribútor:** Tatrafilm

Lucy a Edmund trávajú prázdniny so svojim nepríjemným bratrancom Eustacom. Často spomínajú na Narniu. Jedného dňa ožije obraz lode, visiaci v Lucinej izbe. Pomocou neho sa deti dostanú späť do Narnie, bohužiaľ aj s neznesiteľným bratrancom. Z oceá-

nu, do ktorého spadli, ich zachráni kráľ Kaspian desiaty. Ten sa na svojej lodi s čudným názvom Ranný pútnik vydáva splniť svoju prísahu a nájsť sedem stratených šľachticov z Narnie. Na konci cesty sa ocitnú až na samom konci sveta...

PREMIÉRA: 9. 12. 2010

(Paranormal Activity 2, USA, 2010) 35 mm + 2D digital, 91 min., MN 15,  
slovenské titulyky, **horor**

## Paranormal Activity 2



**Réžia:** Tod Williams. **Námet:** Oren Peli – film *Paranormal Activity* (2007) a Michael R. Perry. **Scenár:** Michael R. Perry, Christopher Landon, Tom Pabst. **Kamera:** Michael Simmonds. **Strih:** Gregory Plotkin. **Hrajú:** Katie Featherston, Micah Sloot, Sprague Grayden, Brian Boland, Molly Ephraim, Vivis Cortez. **Distribútor:** Tatrafilm

Druhý diel úspešného hororu nakrútil Tod Williams, režisér prvej časti Oren Peli sa podieľal na tvorbe jeho scenára. Dej sa opäť točí okolo strašidelného diania v rodinnom dome. Veci v ňom sa z neznámych príčin pohybujú, ozývajú sa zvláštne zvuky. Mladý

pár v dome začne zažívať útoky nehmateľnej hrôzy, ktoré sa stupňujú každú noc. Hrôzostrašné dianie zachytáva priemyselná kamera. Hrdinovia sa ocitajú na pokraji šílenstva, vyčerpania a nekonečného strachu. Prichádza noc... Bude ich posledná?

PREMIÉRA: 16. 12. 2010

(Precious: Based on the Novel Push by Sapphire, USA, 2009) 35 mm, 109 min.,  
MN 15, české titulyky, **dráma**

## Precious



**Réžia:** Lee Daniels. **Námet:** Sapphire – román *Push* (1996). **Scenár:** Geoffrey Fletcher. **Kamera:** Andrew Dunn. **Strih:** Joe Klotz. **Hudba:** Mario Grigorov. **Hrajú:** Gabourey Sidibe, Mo'Nique, Mariah Carey, Lenny Kravitz, Paula Patton. **Distribútor:** Film Europe

Claireece „Precious“ Jones je šestnásročná Afroameričanka, ktorá žije celkom odlišným životom, ako jej rovesníci. Trpí nadváhou, jej matka ju psychicky i fyzicky týra a navyše čaká už druhé dieťa so svojím vlastným otcom. Jediným únikom z tohto života sú jej predstavy – sníva o tom, že je slávna speváčka hviezda, vystupuje v rôznych šou a všetci

ju obdivujú. Keď jej kvôli tehotenstvu hrozí vylúčenie zo školy, rozhodne sa využiť príležitosť a nastúpi do alternatívnej školy. Podvedome tuší, že práve tento krok jej pomôže zmeniť život a konečne nachádza novú cestu, cestu k láske a slobodnému rozhodovaniu o vlastnom živote. Mo'Nique získala za svoj výkon v úlohe matky Oscara a Zlatý glóbus.

PREMIÉRA: 2. 12. 2010

(Red, USA, 2010) 35 mm + 2D digital, ŠUP, 99 min., MN 15, české titulyky,  
**akčná komédia**

## RED: Vo výslužbe a extrémne nebezpeční!



**Réžia:** Robert Schwentke. **Námet:** Warren Ellis, Cully Hamner – trilógia komiksov *Red* (2003 – 2004). **Scenár:** Jon Hoeber, Erich Hoeber. **Kamera:** Florian Ballhaus. **Strih:** Thom Noble. **Hudba:** Christophe Beck. **Hrajú:** Bruce Willis, Morgan Freeman, John Malkovich, Helen Mirren, Mary-Louise Parker, Richard Dreyfuss. **Distribútor:** Palace Pictures

Akčnú komédiu nakrútil na motívy rovnomennej komiksovej mikrosérie režisér Robert Schwentke. Rozpráva príbeh penzionovaného agenta CIA Franka Mosesa, ktorý žije kludným a idylickým životom na vidieku. Až do tej doby, kedy sa ho nové vedenie CIA rozhod-

ne zlikvidovať. Vtedy nastáva súboj na život a na smrť medzi špičkovým, ale zostarnutým agentom a celým zvyškom CIA. Názov filmu je skratkou označenia Retired Extremely Dangerous (vo výslužbe a extrémne nebezpeční), a práve takým sa náš hrdina ukáže.

PREMIÉRA: 26. 11. 2010



(Tacho, Česká republika, 2010) 35 mm, 100 min., MN 15, **čierna komédia**

## Tacho



**Réžia:** Mirjam Landa. **Scenár:** Mirjam Landa, Daniel Landa. **Kamera:** Tomáš Kobolka. **Strih:** Filip Issa. **Hudba:** Daniel Landa. **Hrajú:** Daniel Landa, Olga Lounová, George Nicolas, Timothy Otis, Robert Mellor, Roman Pomajbo, Martin Havelka, Christopher Rithin, Julian Pindar, Rudolf Hrušínský, Kamila Magalová. **Distribútor:** Film Europe

Čierna komédia v réžii Mirjam Landa o úspešnom automobilovom pretekárovi a jeho životných pretekoch. Bez rely si Alex svoj život nedokáže predstaviť. Po havárii, pri ktorej sa fažko zranil jeho spolujazdec, zháňa Alexov manažér náhradníka. Termín najdôležitejších pretekov sezóny sa neúprosne blíži. Alex chce nastú-

piť napriek výslovnému zákazu od svojho lekára. Preteká už pätnásť rokov, ale najvyššia priečka mu vždy od vlasok unikla. Po osudnom stretnutí s dievčaťom sa prekvapivo rozhodne vybrať si práve neuskúsenú, ale odhodlanú Luciu, aby pretekala s ním. Bude mať dramatická súťaž víťaza?

PREMIÉRA: 2. 12. 2010

(When You're Strange, USA, 2009) 35 mm, ŠUP, 86 min., MP 12, české tituly, **dokument**

## The Doors



**Réžia:** Tom DiCillo. **Scenár:** Tom DiCillo. **Strih:** Micky Blythe, Kevin Krasny. **Hudba:** The Doors. **Komentár číta:** Johnny Depp. **Distribútor:** Magic Box Slovakia

Prvý celovečerný dokument o skupine The Doors odkrýva doteraz nezverejnené zábery slávnej štvorčlennej rockovej kapely, nakrútené v rokoch 1966 - 1971. Film zobrazuje, kým skupina The Doors bola a čím sa stala. Režisér Tom DiCillo nakúka do sveta slávy, alkoholu a drog, no zameriava sa aj na oddanosť

členov voči rockovej hudbe. Popri výstrelkoch frontmana Jima Morrisona spoznávame aj príbeh Raya Manzareka, Robbyho Kriegera a Johna Densmora - muzikantov, ktorých láska k umeleckej slobode a odmietanie kompromisov inšpirovala nejednu generáciu. Komentár k filmu nahovoril Johnny Depp.

PREMIÉRA: 2. 12. 2010

(The Tourist, USA / Francúzsko, 2010) 35 mm, ŠUP, MN 15, slovenské tituly, **dráma**

## Turista



**Réžia:** Florian Henckel von Donnersmarck. **Námet:** Jérôme Salle - film Anthony Zimmer (2005). **Scenár:** Florian Henckel von Donnersmarck, Christopher McQuarrie, Julian Fellowes. **Kamera:** Denis Rouden. **Strih:** Richard Marizy. **Hudba:** Frédéric Tiegorn. **Hrajú:** Angelina Jolie, Johnny Depp, Paul Bettany, Timothy Dalton, Steven Berkoff, Rufus Sewell, Christian De Sica. **Distribútor:** Itafilm

Johnny Depp sa vo filme predstaví ako americký turista Frank, ktorého flirtovanie s cudzinkou vedie k celej rade intríg, romantiky, ale aj k nebezpečenstvu. Počas neplánovaného výletu do Európy, kde si chcel Frank zahojiť zlomené srdce, prežije nečakaný románik s Elisou, výnimočnou že-

nou, ktorá mu zámerne skriži cestu. Čoskoro sú obaja náhodne zapletení do smrteľnej hry na mačku a myš... Agentka Interpolu využije Franka na to, aby chytil unikajúceho zločinca a jej bývalého milenca. Začína sa prepletená hra medzinárodných intríg a špiónských úskokov.

(Gry wojenne i człowiek, który je zatrzymać, Poľsko / Slovenská republika, 2008) DCP, 113 min., MP 12, slovenský dabing, **dokument**

## Vojnové hry a muž, ktorý ich zastavil



**Réžia:** Dariusz Jabłoński. **Scenár:** Dariusz Jabłoński. **Kamera:** Tomasz Michalowski. **Strih:** Milenia Fiedler, Bartosz Pietras. **Hudba:** Michał Lorenc. **Účinkujú:** Hanna Kuklińska, Wojciech Jaruzelski, Walter Lang, William E. Odom, Aris Pappas, Stanislaw Radaj, Viktor Kulikov, Zbigniew Breziński. **Distribútor:** Continental Film

Film je výnimočným portrétom poľského dôstojníka Ryszarda Kuklińskiego, ktorý v období studenej vojny odovzdal CIA viac ako 40 000 strategických dokumentov Varšavskej zmluvy. Bol Kukliński zradcom alebo záchrancom Poľska? Režisér Dariusz Jabłoński necháva vo filme prehovoriť veľký počet mužov vo výsluž-

be, ktorí mali ku kauze veľmi blízko. Rozhovory s týmito osobnosťami vykrášľujú portrét idealistu, ktorý zachránil Poľsko pred trefou svetovou vojnou, no zároveň znášal príkoria svojho tragického života. Film dopĺňa množstvo archívnych materiálov a zábery nakrútené napoly skrytou kamerou.

PREMIÉRA: 30. 12. 2010

PREMIÉRA: 2. 12. 2010

(Life as We Know It, USA, 2010) 35 mm, ŠUP, 115 min., MP 12,  
slovenské tituly, komédia | dráma

## Život je taký



**Réžia:** Greg Berlanti.  
**Scenár:** Ian Deitchman,  
Kristin Rusk Robinson.  
**Kamera:** Andrew Dunn.  
**Strih:** Jim Page. **Hudba:** Blake  
Neely. **Hrajú:** Katherine Heigl,  
Josh Duhamel, Josh Lucas,  
Christina Hendricks, Melissa  
McCarthy, Hayes MacArthur.  
**Distribútor:** Continental Film

Holly Berenson je podnikavá majiteľka reštaurácie a Eric Messer pracuje pre športový televízny kanál. Jediné, čo majú títo dvaja spoločné, je ich vzájomná averzia po nevydarenom rande na slepo a milované krstniatko Sophie. Náhle sa však stanú jedinými,

koho Sophie na svete má a to ich donúti odhodíť vzájomnú nenávisť. Na úkor vlastných ambícií, kariéry a celého života musia Holly a Eric v tejto romantickkej komédii nájsť spoločnú reč a vysporiadať sa s realitou života pod jednou strechou.

pripravili **Eva Michalková** a **Miro Ulman**

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY TÝKAJÚCE SA DISTRIBUČNÝCH TITULOV!)

PREMIÉRA: 9. 12. 2010

## Z FILMOVÉHO DIANIA

### Nový člen rady SFU

Dňa 10. septembra 2010 sa podľa § 28 ods. 5 písm. b) zákona č. 343/2007 Z. z. (audiovizuálny zákon) Miloslav Luther vzdal funkcie člena Rady Slovenského filmového ústavu. V zmysle čl. 5 štatútu Slovenského filmového ústavu vydaného ministrom kultúry a cestovného ruchu na základe § 29 ods. 2 zákona č. 343/2007 Z. z. o podmienkach evidencie, verejného šírenia a uchovávaní audiovizuálnych diel a zvukových záznamov umeleckých výkonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (audiovizuálny zákon) v znení neskorších predpisov Ministerstvo kultúry a cestovného ruchu SR zverejnilo 27. 9. 2010 výzvu na predkladanie návrhov kandidátov na člena rady Slovenského filmového ústavu s termínom do 15. októbra 2010. Z navrhnutých kandidátov bol podľa § 28 ods. 2 písm. a) zákona č. 343/2007 Z. z. ministrom kultúry Slovenskej republiky Danielom Krajcerom s účinnosťou od 1. novembra 2010 vymenovaný za člena Rady Slovenského filmového ústavu Peter Michalovič.

(miro)

## ANP chce zabezpečiť transparentnosť

V slovenskom audiovizuálnom prostredí začalo pracovať nové profesijné združenie – Asociácia nezávislých producentov (ANP). Impulz pre vznik novej producentskej asociácie vzišiel z iniciatívy Za transparentný a spravodlivý Audiovizuálny fond, ktorá otvorila na jar tohto roka diskusiu o pravidlách pridelovania prostriedkov z Audiovizuálneho fondu. Signatármi výzvy boli fyzické osoby, preto dlho prebiehala diskusia o právnej forme prípadného združenia, ktoré by z iniciatívy mohlo vzišť. Napokon došlo k rozhodnutiu založiť združenie právnických osôb – nezávislých producentov – s tým, že združenie okrem vlastnej činnosti poskytne priestor aj pre diskusiu jednotlivých filmárov, ktorí majú záujem vyjadrovať sa k vývoju slovenského audiovizuálneho priestoru.

ANP sa číťi viazaná hodnotami, ktoré viedli k vzniku výzvy a preto medzi jej priority patrí vyjadrovať sa k návrhom a spolupodieľať sa na vytváraní legislatívnych a iných podmienok, ktoré rámcujú poskytovanie verejnej podpory audiovizuálnej tvorbe na Slovensku – nie len prostredníctvom Audiovizuálneho fondu, ale napríklad i Slovenskou televíziou. Cieľom ANP je dosiahnuť profesionálny, transparentný a spravodlivý systém, ktorí všetkým subjektom umožní rovnaký prístup k informáciám a možnostiam uchádzať sa o prostriedky.

Cieľom ANP je ochrana záujmov nezávislých producentov a výrobcov audiovizuálnych diel a transparentnosti audiovizuálneho prostredia ako takého. Predmetom jej činnosti je:

- vytváranie komunikačnej platformy pre producentov,
- ochrana záujmov audiovizuálneho priemyslu
- presadzovanie spoločných záujmov členov asociácie,
- vytváranie platformy pre technologické, obchodné a etické štandardy audiovizuálneho priemyslu,
- vytváranie prostredia pre uplatňovanie a ochranu práv duševného vlastníctva,
- spolupráca s regulačnými orgánmi a inými orgánmi verejnej moci, najmä pri príprave legislatívneho prostredia,
- zastupovanie členov v medzinárodných organizáciách audiovizuálneho priemyslu,
- vytváranie štatistických a informačných databáz v oblasti audiovizuálneho priemyslu a vzájomné zdieľanie týchto informácií,
- popularizácia asociácie a výsledkov jej činnosti,
- propagácia audiovizuálneho priemyslu.

Asociácia prijala Etický kódex, ktorí sa jej členovia zaviazali dodržiavať. Kódex je postavený na zásadách férového konkurenčného boja, zodpovednosti, transparentnosti a dodržiavaní spoločných štandardov nezávislej audiovizuálnej produkcie a ochrany profesionálneho kreditu producentov. Členmi ANP je v súčasnosti trinásť spoločností (Artileria, s.r.o.; atelier.doc, s.r.o.; FURIA Film, s.r.o.; HITCHHIKER FILMS, s.r.o.; Leon Productions, s.r.o.; MIRAFOX, s.r.o.; MPhilms, s.r.o.; Peter Kerekes, s.r.o.; PSYCHÉ film, s.r.o.; PubRes, s.r.o.; Punkchart films, s.r.o.; Ultrafilm, s.r.o.; Viva studio, s.r.o.) a jej prvým prezidentom sa stal Peter Kerekes. Partnerskou organizáciou ANP je česká Asociace producentů v audiovizu, ktorej etický kódex bol inšpiráciou kódexu slovenského. Viac informácií o Asociácii nezávislých producentov nájdete na [www.asociaciaproducentov.sk](http://www.asociaciaproducentov.sk).

Zuzana Mistriková

# Chvála sna

„Ludstvo je rozdelené na dva nerovnomerné tábory: na tých, čo nikdy o Janovi Švankmajerovi nepočuli... a na tých, ktorým sa dostalo pod ruky jeho dielo a pochopili, že stoja tvárou v tvár géniovi“ – charakterizuje výtlačné známeho umelca novinár Anthony Lane z časopisu The New Yorker. Režisér, animátor, scenárista, spisovateľ, výtvarník a surrealista Jan Švankmajer prišiel na 12. Medzinárodný filmový festival Bratislava, aby si prevzal Cenu za umeleckú výnimočnosť vo svetovej kinematografii a predstavil svoj najnovší film – ako sám hovorí – komédiu pri ktorej sa nikto príliš nenasmeje – *Prežiť svoj život*. Aj o tomto zaujímavom filme, v ktorom namiesto hercov „hrajú“ ich animované fotografie, hovoril potom Jan Švankmajer na diskusii, ktorá sa konala v rámci festivalu.

K filmu ho priviedol Emil Radok. „Nikdy som nechcel robiť film. Chcel som robiť divadlo. Začínal som v Semafore, kde som mal svoj súbor a robili sme kombináciu divadla masiek s čiernym divadlom. A keď moji spolužiaci, ako napríklad Juraj Herz, utekali k filmu, tak som im to mal za zlé a hovoril som, že toto by som nikdy neurobil,“ spomína Švankmajer. Debutoval v roku 1964 filmom *Poslední trik pana Schwarzwaldca a pana Edgara*, v ktorom sa inšpiroval divadelným prostredím. Po ňom nasledovali desiatky krátkych filmov a neskôr aj celovečerné snímky – počínajúc filmom *Něco z Alenky*, ktorý zožal úspech na Berlinale. Aj ďalšie filmy, či už *Lekce Faust*, *Otesánek*, *Spiklenci slasti* alebo *Šílení* získali ohlas po celom svete, rovnako ako jeho výstavy.

Východiskom pre príbeh jeho zatiaľ posledného filmu *Prežiť svoj život* bol konkrétny sen. „Ja si sny zapisujem“ prezradil počas diskusie režisér. „Sen a realita sú spojené nádoby. Iba spojením sna a reality vzniká to, čomu sa hovorí ľudský život. Táto civilizácia odložila sny niekam na perifériu ľudskej psychiky. Ale vždy to tak nebolo. Ja si myslím, že sny sú najčistejšou formou imaginácie, ktorá nie je zdeformovaná povedzme umeleckým zámerom. Je to skutočne autentická čistá imaginácia. V tom sú sny nenahraditeľné. A inšpiratívne. Sny sú spolu s detstvom a erotizmom najvýznamnejšími zdrojmi imaginatívnej tvorby. Čo sa týka psychoanalýzy, tak ja sa nezoobrámam praktickou psychoanalýzou. Mám aj určité pochybnosti o jej účinnosti. Ale psychoanalýza je fantastický výkladový systém sveta a človeka.“

Surrealizmus, ktorému Švankmajer zostáva vo svojej tvorbe verný už desaťročia, pre neho nie je umeleckým smerom, ale spôsobom života. Surrealistická skupina, do ktorej Švankmajer vstúpil v roku 1970 s manželkou Evou, sa zaoberala napríklad fenomenológiou surrealistickej imaginácie. „Spracovávali sme témy, ktoré nás zaujímali – interpretácia ako tvorivá činnosť premeny erotizmu, mentálny morfológizmus, strach, sen a ďalšie. Vydávali sme samizdatové publikácie a usporadúvali ateliérové výstavy,“ spomína počas diskusie Švankmajer. V jednej z mnohých interpretovaných hier, ktorá sa volala *Reštaurátor*, previedol obrázkov z časopisu do taktilného (hmatového) objektu. Členovia skupiny potom mali interpretovať,



foto: MFF Bratislava

na čo vlastne siahajú a aké pocity, asociácie to v nich vzbudzuje. Výsledky hry boli natoľko zaujímavé, že sa Švankmajer od roku 1974 začal systematicky zaoberať hmatom vo vzťahu k imaginácii. A výsledky sa snažil aplikovať na film. „Zdá sa to paradoxné, pretože film je audiovizuálna záležitosť, ktorá s hmatom nemá nič spoločné. Ale hmat je v našej utilitárnej činnosti spojený práve so zrakom a je schopný cez zrak prostredkovať aj taktilné pocity. A to som využil vo svojich filmoch. Napríklad v *Zániku domu Usherovcov* je taktilne interpretovaná báseň E. A. Poea *Zakliaty zámok*. Animované gesto je vtačkové a hromady blata. V *Spiklencoch slasti* jedna z postáv zažíva určitú *autosexualitu* pomocou taktilných rekvizít – valčekov, pokrievok, varešiek.“

Výraznú výtvarnú pečť dávala Švankmajerovým filmom jeho manželka Eva. Pri filme *Prežiť svoj život* ju nahradila dcéra Veronika. „Spolupracovala už na filme *Šílení*. Filmové kostýmy sú iné ako divadelné. Pri filme treba naozaj dbať na autenti-

citu. Kostým je často vo veľkom detaile, preto musí byť uveriteľný. Že patrí tej postave. Ona sa zapracovala do patinácie kostýmov, aby vyzerali, že sú nosené. Ja nepoužívam štylizované kostýmy. Okrem bábok samozrejme,“ povedal Švankmajer. „Vždy som sa snažil, aby všetky rekvizity, kostýmy, prostredie, ktoré použijem do svojich filmov, boli čo najviac autentické a nemali žiaden výtvarný rukopis. Aby vyzerali, že boli niekde nájdené. Aj sa snažim všetky rekvizity a veci, ktoré vo filme hrajú, skutočne nájsť. Dokonca, ak objavím zaujímavú rekvizitu, alebo prostredie, upravujem podľa toho príbeh, jednanie postáv. Iba to, čo nenájdem som nútený si vyrobiť. A aj pritom sa snažim aby to nevyzeralo, že je to vytvorené pre film. A do toho presne zapadali veci, ktoré robila Eva.“

Počas diskusie sa otvorila aj téma počítačovej animácie. Je známe, že Švankmajer stále animuje ručne. „Ak by som mal scenár, ktorý by sa dal realizovať iba na počítači, tak by som tú techniku použil. Mám voči nej ale výhrady. Pracuje s virtuálnou realitou. Nie je to realita, ktorá by mala práve ten taktilný rozmer. A ja som presvedčený, že predmety sú pri priamom kontakte určitým spôsobom nabitá emóciami ľudí, ktorí sa ich dotýkali. Tie predmety majú emocionálnu hodnotu. Zatiaľ čo predmety vytvorené na počítači túto hodnotu nemajú. Sú to mŕtvo narodené deti.“

Jan Švankmajer už začína pripravovať ďalší celovečerný film. Ku krátkym filmom sa zatiaľ neplánuje vrátiť. „Teraz mám jednoducho námety na dlhé filmy. Tak nakrúcam dlhé filmy. Podľa mňa je to úplne jedno. Tak ako je jedno, či človek robí film, objekt, alebo lepí koláž. Poézia je iba jedna a je jedno akými prostriedkami sa jej zmocníme.“

Mariana Jaremková

# Objavovanie chráneného sveta

Od decembra slovenské kiná obohatí pozoruhodná dokumentárna roadmovie *Chránené územie*, ktorá zachytáva trojtýždňové turné Divadla z Pasáže po USA. Cesta divadelného súboru, ktorý tvoria mentálne hendikepovaní herci, priniesla mnohé nástrahy a prekážky nielen im, ale aj samotným tvorcom. Viac o svojom prenikaní do chráneného územia prezradí režisér filmu Adam Hanuljak.

Herci Divadla z Pasáže si jeden životný sen žijú a dobre si ho chránia. Dostali možnosť vstúpiť z anonymity ústavných zariadení pre mentálne postihnutých, získali priestor dokázať, že hranice ich schopností sú v skutočnosti niekde úplne inde, než im bolo predkladané. Cestou cez pomyselnú pasáž do sveta zdravých ľudí dostali možnosť dotknúť sa reálnej hranice svojho hendikepu. Film o netypických hercoch z bankobystrického Divadla z Pasáže nakrútil Adam Hanuljak. Vyštudoval réžiu dokumentárneho filmu na VŠMU a komparatívnu religionistiku na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, venuje sa dokumentárnemu filmu so zameraním najmä na sociálne minority, tvorbe divadelných projekcií a pôsobí ako lektor filmových workshopov. Ako začala jeho spolupráca s Divadlom z Pasáže? „Oslovila ma Viera Dubačová, zakladateľka a divadelná režisérka Divadla z Pasáže. Predtým sme spolupracovali na dokumentárnom divadle Spolužiaci, už vtedy ma jej rozprávanie lákalo vstúpiť do divadla a urobiť nejaký film. Keď mi zavolała, že turné do USA je isté a že by bola rada, keby som vytvoril krátky

dokument o tejto ceste, neváhal som,” opisuje začiatky projektu režisér.

Ako vnímajú mentálne postihnutí herci divadlo? „V prvom rade sa cítia ako herci. Prináša im to pocit vážnosti a sebaúcty, majú status herca, ktorý verejne vystupuje a má úspech. Dosiahnutie tohto stavu však často trvalo mnoho rokov,” opisuje protagonistov režisér. To, že hendikepovaní hrajú divadlo, je výsledkom dlhého procesu a úsilia ľudí Divadla z Pasáže. Nakrúcanie filmu podľa autora nebolo ľahké, vstupom do sveta mentálne postihnutých si Hanuljak uvedomil vlastné hlboko zakorenené predsudky: „Všetok ostych, obavy z komunikácie, neschopnosť uvoľniť sa v prítomnosti hendikepovaných hercov, sme museli v sebe odstrániť. Jediný spôsob, ako to dosiahnuť, bolo žiť s Divadlom z Pasáže čo najintenzívnejšie, pozorovať hercov, objavovať ich svet a snažiť sa mu porozumieť. To bol kľúč, ktorý sme s Petrom Kotrhom, kameramanom a strihačom filmu, chceli použiť aj vo filme,” vysvetľuje Adam Hanuljak. Tvorcovia sa snažili vyhnúť akejkolvek réžii predkamerovej reality, chceli byť len prítomní, spoznávať,



foto: ASFK

a to isté ponúknuť divákovi. „Výsledkom našej skúsenosti je poznanie, že bariéry ľudí s mentálnym hendikepom sú omnoho ďalej, než sa nazdávame, a že skôr než na ne, narážajú tieto ľudia na limity, ktoré im dáva naša spoločnosť.” Tento prístup podľa Hanuljaka umožnil vyhnúť sa vo filme povrchnosti a bulvarizácii, ktorá pri takýchto témach hrozí. Hlavným dôvodom spoločenských problémov je podľa neho ignorácia a lenivosť pochopiť kohokoľvek odlišného: „Ľudia sa dokážu dojať nad vlastnou dojatostou, uspokojí sa ňou a tým sa úplne odtrhnúť od možnosti pochopiť problémy hendikepovaných.”

Adam Hanuljak si tvorbu dokumentu *Chránené územie* pochvaluje: „Skúsenosť, ktorú ponúka práca na dokumentárnych filmoch je úžasná, pretože obsahuje profesijný aj ľudský rozmer zároveň. Vstúpiť do nového sveta, do života rôznych ľudí a komunít, objavovať ich, je pre mňa tým najvzrušujúcejším dlhotrvajúcim zážitkom.” Dokument *Chránené územie* začal vznikať v januári 2008, ke-

dy divadlo spustilo prípravu na americké turné. Napriek tomu, že sen vystupovať v USA existoval roky, potvrdenie o turné prišlo až štyri mesiace pred odletom. „Keďže sme mali na všetko tak málo času, točili sme a spoznávali sa paralelne. Našťastie, herci Divadla z Pasáže sú nesmierne empatickí, nešpekulujú toľko nad ľuďmi a taktiež sú zvyknutí stretávať nových ľudí. Podarilo sa nám získať si ich dôveru,” opisuje samotné nakrúcanie režisér. Tvorcovia počas trojtýždňového turné 48 hodín materiálu, strih filmu trval viac než rok. „Samozrejme, boli mesiace, kedy sme nestrihali, čo bolo spôsobené najmä snahou opäť získať odstup od materiálu. S tým sme bojovali asi najviac. Každá natočená situácia má pre nás osobitné čaro, takže sa nám s mnohými scénami ľúčilo,” uzatvára Hanuljak.

Dlhometrážny dokument vznikol v produkcii OZ DogDocs a Divadla z Pasáže. *Chránené územie* diváci uvidia v kinách od 2. decembra 2010.

Eva Michalková

## Chránené územie (Slovenská republika, 2010)

**Celkový rozpočet filmu (z toho štátna podpora AudioVízia):** oficiálny rozpočet nie je k dispozícii.

**Počet kópií, v ktorých sa film distribuuje na Slovensku:** film sa premietá z DVD.



# Nebezpečné vojnové hry

**Dva roky po svetovej premiére koprodukčného filmu *Vojnové hry a muž, ktorý ich zastavil* režiséra Dariusza Jabłońskiego sa tento dokument dostáva aj do našich kín. Film je portrétom poľského dôstojníka Ryszarda Kuklińskiego, ktorý v období studenej vojny odovzdal CIA viac ako 40 tisíc strán strategických dokumentov Varšavskej zmluvy. Kto v skutočnosti bol plukovník Kukliński?**

Colovečerný dokument *Vojnové hry a muž, ktorý ich zastavil* zachytáva napäté obdobie studenej vojny obdobia 70. a 80. rokov, kedy sa o budúcnosť Poľska zaujímali dve svetové veľmoci. Jabłońskiego film zachytáva príbeh muža, ktorý je podľa historikov najdôležitejším špiónom tejto nepokojnej éry a ktorý zachránil Európu pred atómovou katastrofou. Ide o Ryszarda Kuklińskiego, plukovníka generálneho štábu Poľskej ľudovej armády, ktorý v rokoch 1972 až 1981 preniesol na Západ vyše 40 tisíc strán najtajnejších dokumentov Varšavskej zmluvy. Pozícia, ktorú zastával v generálnom štábe Poľskej armády z neho urobila najdôležitejší zdroj informácií, aký mal západný svet v sovietskom bloku počas celého obdobia studenej vojny. Pracoval pod menom Jack Strong a podľa niektorých domniek sa vďaka jeho práci podarilo zabrániť vyvolaniu otvoreného atómového konfliktu.

V obave pred odhalením ho v novembri 1981 s manželkou a synmi previezli do Západného Berlína, o tri roky ho v tajnom procese Varšavského vojenského súdu v neprítomnosti odsúdili na trest smrti. Neskôr toto rozhodnutie zrušili a Kukliń-

skemu vrátili hodnosť plukovníka. V roku 1998 navštívil Poľsko, no zvyšok života strávil v USA. Prvé informácie o úlohe, ktorú plukovník Kukliński zohrával, sa dostali na verejnosť v roku 1986, seriózna debata o ňom sa však začala až po páde komunizmu v Poľsku. Názory na to, či bol hrdinom, alebo zradcom, sa stále rôznia.

Poľský dokumentarista, producent a režisér Dariusz Jabłoński začal nakrúcať príbeh dôstojníka v roku 2004, podľa slov autora trvalo roky, kým Kuklińskiego presvedčil, aby sa objavil na filmovom plátne. Krátko potom, ako konečne súhlasil s nakrúcaním, však Ryszard Kukliński zomrel. Režisér preto mohol pracovať len s archívnymi dokumentami a výpoveďami pamätníkov. Os filmu tvorí záznam cesty filmového štábu do USA krátko po Kuklińskiego smrti.

Jabłoński spolu nakrútil viac ako 60 hodín rozhovorov s kľúčovými osobnosťami studenej vojny, použil aj tajné dokumenty a záznamy z archívov. Vo filme *Vojnové hry a muž, ktorý ich zastavil* vypovedajú hlavní predstavitelia svetovej politiky 70. a 80. rokov, ktorí rozhodovali o budúcnosti Európy. Rozhovory s týmito osobnosťami vykresľujú portrét idealistu, ktorý



foto: ASFK

zachránil Poľsko pred treťou svetovou vojnou, no znášal príkoria tragického života. Podľa Jabłońskiego bolo veľmi ťažké získať výpovede vysokopostavených politikov na kameru, problémom preňho bolo aj dostať sa k tajným archívnym dokumentom.

Film vznikol v koprodukcii Poľska a Slovenska, slovenským koproducentom bola spoločnosť Trigon Production. Filmový štáb absolvoval vyše 65 filmovacích dní v USA, Rusku, Poľsku, Českej republike a na Slovensku, celkovo sa nakrútilo viac ako 18 tisíc metrov filmového materiálu. Dôležitou súčasťou filmu je počítačová animácia, ktorá umožnila rekonštruovať strategické situácie a možný vývoj globálneho vojnového konfliktu. Za kamerou stál Tomasz Michalowski, autorom hudby k filmu je Michal Lorenc, poľský hudobný skladateľ, ktorý napísal hudbu k viac než 150 hraným, dokumentárnym filmom, TV seriálom a divadelným predstaveniam. U nás je známa jeho hudba najmä z filmov *Pokoj v duši*, *Je třeba zabít Sekala*, *Jahodové víno* a TV seriálu *Záchranári*.

Dariusz Jabłoński je poľský režisér a producent, absolvent Filmovej akadémie v Lodži. V 80. rokoch spolupracoval aj s Krzysztofom Kieślowskym, v roku 1990 založil jednu z prvých nezávislých produkčných spoločností v Poľsku, Apple Film Production. Jabłoński nie je neznámy ani pre slovenských divákov. Jeho spoločnosť po piatich rokoch dokončila koprodukčný projekt *Jánošík. Pravdivá história* (2009), pred tromi rokmi odpremiérovateľ svoj poľsko-slovenský film *Jahodové víno* s Jiřím Macháčkom a Zuzanou Fialovou v hlavnej úlohe.

Dokument *Vojnové hry a muž, ktorý ich zastavil* bol otváracím filmom 22. ročníka prestížneho festivalu dokumentárnych filmov IDFA v Amsterdame v roku 2009, odvtedy sa úspešne premietal na mnohých svetových festivaloch. Slovenskú premiéru absolvoval na 18. MFF Art Film Fest 2010, o niekoľko mesiacov neskôr získal Cenu primátora mesta Piešťany na 5. MFF Cinematik. Distribučnú premiéru v slovenských kinách má 2. decembra 2010.

(uue)

## Vojnové hry a muž, ktorý ich zastavil (Poľsko / Slovenská republika, 2008)

Celkový rozpočet filmu: 909 982 Eur

Finančná podpora MK SR: 49 790 Eur

Počet kópií, v ktorých sa film distribuuje na Slovensku: 4 digitálne kópie



# Odhaľovanie života

**Má rád ľudí a z jeho filmov je to vždy cítiť. Režisér Jaroslav Vojtek (1968) sa vo svojich dokumentoch zameriava najmä na sociálnu problematiku, ktorú sa snaží zachytávať s najvyššou mierou autenticity. Témy jeho filmov sa ho navyše vždy osobne dotýkajú. Či už sú autorské alebo nie. Nedávno uviedol krátkometrážny dokument *Z kola von – Čo je za tým?*, pripravuje snímku *Cigáni idú do volieb*, podieľa sa na televíznom projekte *Nie si sám* a jeho prvý hraný film už dostáva jasné kontúry.**

**Nedávno si bol so svojim filmom *Hranica* na festivale v Minsku. Aké dojmy si si odtiaľ priniesol?**

Minsk je veľmi pekné, moderné a čisté mesto. Nevieam, či to nie je len taký výklad Bieloruska. Musím ale povedať, že mi ešte žiadny festival nezaplátil business letenku a tiež ma vozili v luxusnom Mercedese, čo bolo pre mňa, ako filmára podozrivé. Mal som pocit, že sa chceli ukázať v čo najlepšom svetle. Ale milo ma prekvapilo veľa dobrých filmov. Vo výbere šli asi na istotu, lebo mnohé z nich už boli na významných festivaloch. Pozrel som si krásne ruské, kirgizské alebo francúzske filmy, ktoré nikdy v kine neuvidím, čo bolo pre mňa vzácné. Nejaké filmy som doniesol aj domov pre študentov. No a vodka, tá tam tiekla ako u nás minerálna voda...

***Hranica* mala premiéru pred rokom, zmenil by si vo filme niečo s odstupom času?**

Určite nie. Film vznikol v určitom mojom životnom momente – filmárskom i ľudskom. Nesie v sebe istý vývojový moment a vďaka nemu je pre mňa krásny. Takto som vtedy rozmýšľal a riešil veci, takto som bol filmársky vyspelý

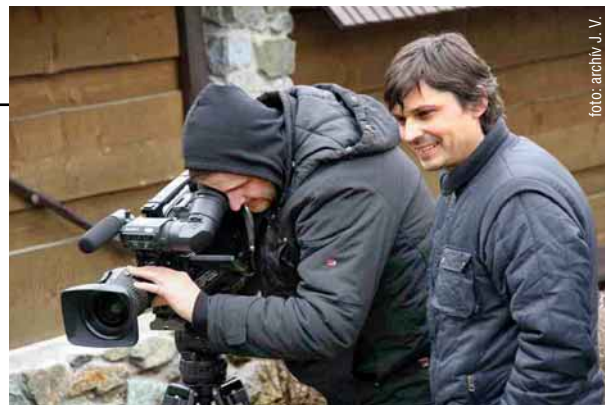
a okrem samotného obsahu je vo filme zachytený práve aj tento autentický moment. Keď sa teraz pozriem na *Hranicu*, akoby som si prezeral svoje staré fotky z mladosti, keď som veci videl inak. Ide o podobný pocit. Nevyhadzuješ predsa fotky svojej minulosti? Ale práve preto už dnes robím veci inak.

**Ako inak? V čom nastal posun?**

Uvedomujem si, že netreba nechávať veci na náhodu, treba byť reálnejší pri výrobe filmu a hlavne pri jeho presadení do povedomia ľudí a na festivaly. Ohľadom tém a spracovania filmu chcem ešte citlivejšie stierať hranicu medzi mnou a divákom, byť komunikatívnejší a presnejší v príbehu. Niečo som si prežil a chcel by som prehĺbiť posolstvo, odkaz filmu. Posun vnímam hlavne v tom, že sa nechcem báť otvárať vlastné intímne témy a hovoriť o nich.

***Hranica* bola za Slovensko nominovaná na Oscara, čo by pre teba znamenalo získanie zlatej sošky?**

Len fakt, že by sa mi ľahšie zháňali peniaze na filmy, ktoré chcem nakrúcať. Ale v podstate aj to je dosť.



Jaroslav Vojtek (vpravo) pri nakrúcaní

**Mávaš problém so zháňaním financií?**

Našťastie nie. Filmy robím za veľmi nízke rozpočty, ale môj hraný by som už rád nakrúcal v komfortnejších podmienkach.

**Tvoj zatiaľ posledný dokument *Z kola von – Čo je za tým?* mal premiéru pred niekoľkými mesiacmi, ako na neho ľudia reagujú?**

Diváci, s ktorými som sa zatiaľ mal možnosť stretnúť, boli filmom dotknutí a oslovení, čo ma teší. Ale prišiel som vďaka nemu k jednému zaujímavému poznaniu. Film, aj situácie v ňom, sú autentické. Veľmi jednoduché, ale pravdivé. Pri dnešnom trende dokumentárneho filmu na Slovensku však niektorí ľudia nechceli uveriť, že scény a dialógy nie sú vymyslené a vopred pripravené. Buď tu máme devalváciu autenticity a nedôvery k nej, alebo sú scény tak nepochopiteľné bežne žijúcemu človeku, že im ťažko uverí. Mám taký silný pocit, že ide skôr o prvý prípad. Že u nás vznikajú jednoduchšie filmy vymyslené pre festivaly. Momentálne v sebe veľmi riešim autenticitosť vo filme a mám v nej jasno, ale tu na to asi nie je priestor...

**Spravme si ho, ako je to s autenticitou v našich filmoch?**

Situácie v nich nie sú zachytené pravou dokumentárnou metódou a preto v sebe nemajú takú horúcu krv života. Je veľmi ťažké zachytiť autentickú situáciu tak, aby sa hodila do celého kontextu. Súčasné filmy akoby si to zľahčovali, hľadali jednoduchšiu, pohodlnejšiu cestu. Útočia na city diváka skôr vymysleným dojímavým príbehom a estetickým stvárnením. Život, ktorý v nich vidím, vnímam akoby spoza hrubého skla. Ja sa snažím mať sklo čo najtenšie, aby som sa dostal k autentickému životu čo najbližšie. Som za inscenované veci, aj nehercov, ale autenticita by mala dýchať aj z nich, aby divák nemusel riešiť formu, ktorou je film spravený. Aby nerozmýšľal, či je to polohrané, ale nech sa nechá unášať filmom, podobne ako životom. Pre mňa je základom autentickú prežitie filmu bez ohľadu na jeho formu.

**Prečo si myslíš, že to tak je, že tu nedostatok bezprostredného záznamu reality, neinscenovanej výpovede?**

Neviem. Bojíme sa reálneho života? A možno sa to preliefa aj do filmov? Naozaj neviem.

**Pri nakrúcaní v akejkolvek komunite je dôležité získať si dôveru ľudí, zblížiť sa s nimi. Ako si k nim hľadáš cestu?**

Nemám žiadny konkrétny model ani návod. Ľudia a ich osudy ma skutočne zaujímajú a oni akoby to cítili. Občas ani nemám pocit, že nakrúcam film, ale že spoznávam iné myslenie a videnie sveta, čo je nesmierne obohacujúce. Baví ma odhaľovať život vo všetkých jeho polohách a zvláštnostiach. Keď pocítia, že sú pre mňa akoby živá kniha, nastane okamih spolupatričnosti, kedy sa všetci stávajú spolupautormi. Ako režisér mám samozrejme v rukách dramaturgický obsah filmu, čiže svoj názor. Oni mi dávajú tému, ja sa cez nich vyjadrujem. Mám rád ľudí. Nikoho nepovažujem za zlého, niektorí len nevedia, ako so svojim životom zápasíť, ako ho pochopiť, podobne ako ja. Tak zápasíme spolu a pri tom nakrúcame film.

**Nie je niekedy ťažké zachovať si profesionálny odstup? Pri sociálne ladených dokumentoch sa môže vynárať podobná otázka ako pri reportážnej fotografii – keď vidím a snímam nejaký problém a ľudí s ním spojených – mám zasahovať alebo nie? Nemá si niekedy podobnú dilemu? Ísť za zobrazovanie a snažiť sa ľudom pomôcť?**

Tento pocit som prežíval veľa krát. Raz som si v tom ale musel spraviť poriadok. Ako filmár môžem vziať tému, problém a dať ho medzi nás do priestoru, aby sa o ňom hovorilo. Finančne ľuďom pomôcť nemôžem, na to sú rôzne nadácie. Ale pocit, že ich niekto chápe, že môžu tomuto svetu niečo povedať, že ich niekto berie ako bytosti s bohatým duchovným životom, pre nich niekedy znamená viac, než peniaze. Cez uznanie človečenstva im môžem dať silu, aby

zmenili svoj život. To jediné im môžem dať.

**Čo ťa počas filmovania *Z kola von* najviac prekvapilo?**

Otvorenosť ľudí. Keď som si dal v ich chatrčke spolu s nimi čaj zo spoločného pohára, necítili sa ako odpad. Vážili si to a povedali mi: Príd zajtra, niečo ti ukážeme. A predviedli mi, ako robí syn pasáka svojej matke. Nevedel som, či mám nakrúcať, alebo plakať. Bolo však dôležité ukázať, „čo je za tým“.

**Pri nakrúcaní a najmä pri časozbernom dokumente sa stáva, že pôvodná myšlienka, očakávanie sa napokon zmenia, významovo posunú inam, ako sa s tým vyrovnávaš?**

Je to veľmi vzrušujúce. S Marekom Leščákom si v tom veľmi dobre rozumieme. Naučil ma, že každá, aj na prvý pohľad neriešiteľná vec, má svoju silu a pointu. Marek vie vyťažiť zo zdanlivo stratených vecí pre film veľmi veľa, vie im dať zmysel, podporiť obsah a tému filmu, vypointovať ho. To nevie hocikto. Ja mu prinášam surový život a on ho genálne upravce, aby komunikoval s divákom. Podľa mňa nejde o profesionálny vzťah, ten by nefungoval. Je to o priateľstve, o spoločnom videní a odhaľovaní sveta.

**Témy, ktorým sa venuješ, často korešpondujú s tvojim vnútorným rozpoložením. Je to aj prípad pripravovaného dokumentu *Cigáni idú do voľieb*?**

Áno. Pôvodne som chcel byť lesník, horár, ale moji rodičia mi to zakázali, lebo sa vraj veľmi nachodím po lesoch v daždi, snehu... aj keď aj teraz zažívam kadejaké dažde, mrazy a slnko, ale pri nakrúcaní. Stal som sa nakoniec filmárom, lebo som mal v sebe veľa otázok, na ktoré som hľadal odpovede. Dokumentárny film, a vôbec film

ako taký mi príde ako najlepší médium na riešenie osobných vecí a pocitov. Ako Martinčan, chalanisko z lesa, som po príchode do Bratislavy zažíval kultúrny a komunikačný šok. Najlepšie sa tento pocit dal vyjadriť cez príbeh Dimitrija v *My zdes*. Film *Z kola von* je o snahe vymaniť sa z vecí, s ktorými nechceme žiť, ale stále nás sfahujú a nedovolia uniknúť. *Cigáni idú do voľieb* nastoľuje aktuálnu otázku, do akej miery má človek prepadnúť kariére a úspechu, aký to má všetko zmysel. Kde je hodnota mediálnej expozície človeka? Je to nevyhnutnosť dnešnej doby, alebo povahová črta? Nezabíjame čas kaviarou, zatiaľ čo nám vyrastajú deti a my nemôžeme s nimi a cez nich zažívať jedinečnosť poznávania sveta?

**V našich kinách sme mali možnosť vidieť niekoľko časozberných dokumentov Heleny Třeštíkovéj. Ako vnímaš jej tvorbu?**

Idete určite o dobré dokumenty, ale ja v nich trochu vidím konštrukt. Sú zviazané svojou metódou. *Hranicu* som nakrúcal niekoľko rokov preto, lebo som čakal, kedy spravia Schengen. Čakal som v mene niečoho. Časový rozsah v *My zdes* narástol kvôli tomu, že Dimitrijovi začal chýbať domov. Je dobré čerpať zo života, ale treba to autorsky vypointovať a pridať vlastnú pečaf.

**Kto z filmárov, alebo filmov je pre teba inšpiráciou?**

Marek Leščák, Dušan Hanák, Andrej Tarkovskij. Filmy *Obef* a *322* sú motormi môjho života. A tiež Martin Šulík a Dušan Trančík.

**Podieľaš sa na televíznom projekte venovanému mužom – Nie si sám. Čím ťa zaujal?**

Svojimi témami, z ktorých som si mohol vybrať. Mužské úlety,

Muži po rozvode, Muži v ženských povolaniach a tak ďalej. Tina Dioti, ktorá ma oslovila na spoluprácu, sa pustila do odvážnej veci, čo je mi sympatické. A robí na tom veľa ďalších šikovných ľudí, o ktorých nikto nevie. Napríklad strihač Braňo Gotthardt, Alexandra Ševčíková alebo Daniela Chlapíková.

**Ktorá téma ti bola najbližšia?**

Mužské úlety, lebo mám rád ľudí, ktorí žijú mimo zaužívaných pravidiel. Niečím sa v živote nadchnú a obetujú sa pre to. Sú to silní individualisti s názorom, ale zároveň sú veľmi skromní a jemní. A potom mám ešte jednu tému, ale tá už je veľmi osobná...

**Ako sa dá zlúčiť osobná tvorba s filmami na objednávku?**

V prvom rade nakrúcam o problémoch, ktoré sa ma bytostne dotýkajú, ktoré osobne riešim. Je to zmysel mojej filmovej tvorby, ak to tak môžem nazvať. Do filmov na objednávku sa vedeme snažiť pretaviť svoje vlastné veci a zápasíť so zadávateľom, aj keď si to niekedy ani neuvedomuje.

**Pripravuješ tiež celovečerný hraný film. Čo je pre teba ako dokumentaristu najväčšou výzvou?**

S Marekom Leščákom sme námety dávali dokopy päť rokov a v tomto momente som s nimi už úplne spokojný. Film nevzniká podľa toho, či je hraný alebo nie, ale na základe toho, s čím sa chcem vyrovnáť, čo chcem povedať. Tomu zodpovedá zvolená forma. Neترúfam si uviesť žáner. Viem len, že ide o spoločnú výpoveď nás dvoch, o tom, čo nás trápi, a ako rozmýšľame. A vyšiel nám z nej skrátka hraný film.

Martina Polívková

# Ako ďalej, mediálna výchova?

**Televízia, film, internet, počítačové hry, to všetko dnes tvorí súčasť každodenného života detí. Zmysel týchto médií im sa môže naplniť vtedy, ak budú deti poučené, že nie všetko, čo je napísané, alebo formou videa sprístupnené, je zároveň aj pravdivé. Bolo by dobré, ak by sa nielen žiaci, ale najmä ich pedagógovia a rodičia naučili ako začleniť audiovizúiu do poznávacieho a vzdelávacieho procesu.**

## Svet obrazov

Žijeme vo svete obrazov. Aj keď sa na prvý pohľad zdá, že rozumieť im je samozrejmé, nie je to celkom tak. „Vycháť“ z obrazu konotácie, prostredníctvom ktorých s nami komunikuje, si však vyžaduje schopnosť kritického myslenia a vnímania. Túto schopnosť by sme mohli nazvať mediálnou gramotnosťou. Práve mediálna výchova by sa mala postarať o to, aby sa mediálna gramotnosť stala u žiakov samozrejmosťou. Primárne tu nejde o to, koho film (či iné médium) zaujíma väčšmi a koho menej. Porozumieť obrazu by sa mali naučiť všetci.

Spôsobov je hneď niekoľko. Od teoretického a praktického učenia žiakov, cez ich systematické oboznamovanie s jednotlivými odvetvami médií, výuka formou povinného, ale aj voľiteľného predmetu. Aj keď sa na Slovensku ešte nedostala mediálna výchova do osnov, stále sú možnosti, ako začať približovať túto tému už žiakom na základných školách.

## Ľady sa pohli

Mnohým sa zdá, že sa na Slovensku v tejto oblasti stále nič nedeje. Ale prvé projekty sa už rozbehli aj tu a niektoré sú možno viac známe deťom ako ich rodičom, či iným dospelým. Niektoré z týchto projektov boli prezentované na konferencii Mediálna výchova v otvorenom priestore. Konala sa koncom októbra v Bratislave počas Medzinárodného televízneho festivalu programov pre deti a mládež Prix Danube. Slovenská televízia ho organizuje pravidelne, išlo už o 20. ročník. Okrem tradičných projekcií krátkych animovaných filmov pre deti, mládež i dospelých, priniesol tento ročník po prvýkrát aj výnimočnú a aktuálnu konferenciu na tému mediálna výchova. Streťlo sa na nej 21 prednášajúcich odborníkov a okrem toho možno rovnaká časť novinárov, či ľudí, ktorí sa aktívne i pasívne zaujímajú o oblasť médií. Ambíciou konferencie bolo nielen predstaviť slovenské projekty, ale zároveň sa inšpirovať skúsenosťami krajín, kde

je mediálna výchova zabežnutým predmetom. Čo môžu s mediálnou výchovou robiť jednotlivci a čo pedagógovia? Ako ju začleniť do vzdelávacieho procesu? Je lepšie zaoberať sa pri výučbe teóriou alebo praxou? To boli mnohé z otázok, na ktoré sa odborná verejnosť snažila nájsť odpovede.

Úlohy najťažšej – vystúpiť na konferencii ako prvá – sa chopila Magdaléna Glasnerová, dramaturgička STV, ktorá domácim i zahraničným hosťom predstavila program pre deti s názvom *Mediálni špióni*. Jeho cieľom je „odhalovanie podstaty médií, ich negatívnych či pozitívnych vplyvov i hľadanie východísk mediálnej výchovy“. Koproducentkou projektu je Petra Kolevská, ktorá do neho vnesla svoje nápady a skúsenosti s deťmi. Podstatou relácie je pomôcť nielen deťom, ale i pedagógom a rodičom zorientovať sa v mediálnom svete, pričom je dôležitá aj ich interaktívnosť. Nakoľko bude tento program úspešný a ako pomôže deťom vo vnímaní mediálnych svetov ukáže zrejme čas. Deťi v seriáli síce pátrajú po pôvode médií, ale menej sa už zameriavajú na výpovede týchto médií.

Zaujímavý a fungujúci projekt priniesla dvojica Jaroslav Baran a Miroslav Drobný, ktorí predstavili svoj portál *Ovce.sk*. Ten sa snaží prostredníctvom krátkych animovaných rozprávok vytvoriť prevenciu pred nástrahami internetu. „*Poučenie prichádza formou hry, vtipu a obrazu, v podvedomí však dieťa dostáva komplexnú a zložitú informáciu*“, vyjadril sa na konferencii Miroslav Drobný, autor námety a scenára krátkych filmov. „*Scenár sa zaoberá netradičnými, modernými a citlivými témami ako pedofília, ra-*

*sistické prejavy na internete, nafotenie sa dievčat hore bez a následné zverejňovanie fotografií na internete (časť Bez kožušeka), navádzanie mládeže na nevhodné fotografie a videá na diskotéke atď.*“

Autori poukazujú aj na to, že od roku 1994 je to iba druhý slovenský animovaný seriál. Pred rokom 1993 Slovenská televízia vyrábala 80–100 animovaných filmov pre deti. Prax potvrdila, že vďaka animovaným filmom dokážu deti prijímať rôzne ťažké témy a informácie, ktoré sú obalené v „jednoduchom“ kreslenom šate. „*Rozprávky sú kreslené ručne. Pre detského diváka je to najlepší formát z hľadiska vizuálneho a psychologického*“, povedal autor kresieb animátor Jaroslav Baran. Tento projekt je výnimočný ešte v jednej veci – pripravuje sa až v piatich jazykových verziách – v pôvodnej slovenskej, s anglickými titulkami, s posunkovou rečou, v maďarčine i v rómčine a preto pokrýva hranice mediálnej výchovy na Slovensku aj k menšinám. Súčasťou portálu je aj metodický materiál pre rodičov a učiteľov, čo je v tomto smere ďalší premyslený krok.

Viera Kačínová zo Štátneho pedagogického ústavu na konferencii upozornila na veľmi dôležitý fakt, ktorý spomínala už pred tromi rokmi v článku Monika Mikušová (Problémy filmovej výchovy; *Film.sk* 11/2007) a to potrebu vytvorenia špecializácie „mediálna výchova“ na vysokých školách, aby absolventi rôznych príbuzných odborov mohli vyštudovať tento predmet a učiť ho ďalej už na základných a stredných školách. Táto myšlienka ešte stále nenašla uplatnenie, čo je škoda, pretože máme veľmi málo pedagógov, ktorí by mohli učiť mediálnu výchovu. Ak aj



niektorí majú praktické skúsenosti, či obrovské teoretické vedomosti, chýba im absolvovanie aspoň pedagogického minima a tým pádom aj metódička výučby.

Nataša Slavíková, riaditeľka sekcie médií, audiovizízie a autorského práva Ministerstva kultúry SR a hlavná iniciátorka konferencie, okrem iného upozorňovala na dôležitosť označovania televíznych programov piktogramami znázorňujúcimi vekovú prístupnosť jednotlivých programov. Práve pod vedením Slavíkovej bola v decembri 2009 schválená Koncepcia mediálnej výchovy v kontexte celoživotného vzdelávania, ktorá okrem iného v sebe zahŕňa aj potrebu vytvorenia „Centra pre mediálnu gramotnosť“. Ako sa píše v Koncepcii: „V prvom rade tvorba systému mediálnej výchovy predpokladá vytvorenie inštitúcie, ktorá bude všetky činnosti súvisiace s mediálnou výchovou v procese celoživotného vzdelávania zastrešovať a koordinovať.“<sup>1</sup>

To, že sa od minulého roku vo vývoji mediálnej výchovy niečo zmenilo potvrdzujú aj slová Dany Petránovej z Fakulty masmediálnej komunikácie Univerzity Cyrila a Metoda v Trnave, ktorá je zakladateľkou Centra mediálnej gramotnosti pri UCM. Centrum spravuje veľmi dôležitý portál Medialnavychova.sk, ktorého zámerom je: „poprepájať všetky iniciatívy mediálnej výchovy na Slovensku a poskytnúť odbornej i laickej verejnosti ľahko dostupné základné informácie o tejto vzdelávacej aktivite.“ Portál obsahuje množstvo informácií týkajúcich sa vzdelávacích

a výskumných projektov, formálneho i neformálneho vzdelávania, odkazov na dostupnú literatúru, študentské práce i slovník pojmov. Je vhodnou pomôckou pre tých, ktorých táto oblasť zaujíma a chceli by sa v nej ďalej vzdelávať.

Prijemným prekvapením a spretrením bola prezentácia Radima Woláka z katedry mediálnych štúdií Karlovej univerzity. Tým, že učí mediálnu výchovu aj na gymnáziu a je v priamom a dennom kontakte s mladými ľuďmi, získal prvú veľmi pozitívnu odozvu práve od nich. Pre Českú televíziu pripravil program „Byť v obraze“, ktorého ambíciou je posilňovanie mediálnej gramotnosti mladých ľudí. Pokúša sa rozvíjať schopnosti kriticky nazerať na mediálne správy, ktorým sú každodenne vystavovaní a tiež schopnosti pre využiť potenciál médií. Premietnutie jedného dielu tohto seriálu ma utvrdilo v tom, že v týchto veciach sú naši českí kolegovia ďaleko vpredu. Seriál na tému terorizmus a médiá bol hutný, plný informácií, porovnaní, ukážok, vyjadrení, nenásilnou formou nútil diváka byť v strehu a rozmyšľať o videnom. A čo je hlavné, bol vtipný aj vďaka hercom divadla Vosto5. Práve takouto cestou by sa mali vydať programy v našej televízii, ak chcú zaujať dnešných mladých divákov, ktorí už majú náročné požiadavky na to, čo budú v televízii sledovať a čo nie. Aj v tomto prípade, rovnako ako pri projekte Ovce.sk sa potvrdilo, že aj humor patrí k základným pilierom metódy prístupňovania mediálnych výpovedí.

Zaujímavé podnety prišli aj zo strany ostatných zahraničných hostí. Susanne Krucsay, ktorá je členkou expertnej skupiny pre mediálnu gramotnosť

pri Európskej komisii, svoju prednášku venovala okrem iného aj všimaniu si zobrazovania samotných detí v televízii. Z výsledkov jej výskumov bolo zjavné napríklad aj to, že chlapci sú v televízii zastúpení viac ako dievčatá, taktiež stále badať veľké rozdiely v zobrazovaní sociálnych kategórií – deti z pracujúcej triedy nie sú zastúpené v takom pomere ako deti z iného prostredia, pri zobrazovaní sa kladie veľký dôraz na vek a pohlavie – rod („dôležité“ je prezentovanie pekných blondavých detí) a podľa Krucsay je veľmi dôležité: „*všimaf si pri sledovaní programov, v ktorých vystupujú deti, či sú na obrazovke subjektom alebo objektom.*“

Holandan Jan-Willem Bult predstavil praktický spôsob nazerania na mediálnu výchovu a to prostredníctvom kamery. Účastníci jeho workshopov (deti do 16 rokov) dostanú do rúk malú videokameru a ich úlohou je nakrútiť krátky videoklip na zadanú tému. Mohlo by sa zdať, že takýto spôsob výučby je len ďalšou snahou urobiť niečo v smere mediálnej výchovy, bez vynaloženia určitej námahy. Bultov nápad však nie je prvoplánový. Nakrútené video pomáhajú deťom zostrihať profesionáli (praktická náuka) a následne ho „zavesia“ na web, kde sú deti konfrontované s názormi iných detí. Výhodou takéhoto spôsobu práce s deťmi je aj to, že filmy sú oslobodené od práv, vďaka pomoci odborníkov sú vyrábané vizuálne, čím podporujú detskú predstavivosť. Dnešná doba ponúka nespočetne veľa možností aj pre slovenské deti (ľahko dostupné videokamery vo fotoaparátach, mobiloch), netreba však zabúdať na to, že ich musíme týmto lákavým, no pre nich neprebádaným úze-

mím viesť systematicky, nezabudovať sa zodpovednosti v momente, keď im dáme do rúk kameru. Deti sú v tomto smere omnoho slobodnejšie a vnímavejšie ako dospelí a preto by sme sa nemali báť viesť ich aj k samostatnej tvorbe.

## Na záver

Čo na konferencii chýbalo, bolo silnejšie zastúpenie filmu (filmovej reči), ktorý by si mal vydobýť pevné miesto medzi ostatnými médiami. Pretože aj vznik školského filmového klubu, alebo sledovanie filmov zapadajúcich do osnov literatúry, dejepisu či iných predmetov, je veľmi vhodným spôsobom, ako deti zaujať a vysvetliť im mnohé, bez ilustrácie niekedy ťažko vysvetliteľné javy (násilie vo filme, vnímanie dobra a zla, ale aj estetických stránok filmov). V Koncepcii sa však na film nezabudlo: „*Audiovizuálna resp. filmová výchova môže byť súčasťou mediálnej výchovy, môže sa vyučovať ako samostatný cyklus a na umeleckých školách sa môže popri mediálnej výchove vyučovať ako samostatný predmet.*“ V tejto oblasti vzdelávania by sa mali využiť najmä možnosti SFÚ, ale aj ASFK a samotných filmových klubov, ktoré môžu hodnotné filmy ponúkať pedagógom a školám.

Každý z nás pripisuje rovnakému obrazu iný význam a deti môžu byť pri sledovaní obrazov veľmi citlivé. Preto je miesto mediálnej výchovy vo vyučovacích osnovách veľmi potrebné a verím, že konferencia konaná v Bratislava slovenskej mediálnej výchovy len pomôže, dodá novú energiu a požitie ju veľkými krokmi rýchlejšie vpred.

**Nina Šilanová**

(autorka je absolventkou filmovej vedy)

<sup>1</sup> Dostupné na: <http://www.culture.gov.sk/media-audiovizia/koncepcia-medialnej-vychovy>

## MEDIA Desk Slovensko informuje...



Na základe výsledkov slovenských subjektov v získavaní podpory z programu MEDIA v roku 2010 (detailné výsledky zverejníme až po schválení všetkých podporných Európskym parlamentom) môžeme konštatovať pozitívnu skutočnosť: suma všetkých podporných od roku 2003, kedy sa Slovensko stalo členským štátom programu, presiahla 100 mil. Sk! Konkrétne ide o celkovú sumu vo výške 3 358 040 Eur (104 765 991 Sk). Všetkým úspešným žiadateľom srdečne blahoželáme! V decembri sú aktuálne dve uzávierky programu MEDIA 2007: Výzva 29/2010, Výberová podpora kinodistribúcie, ktorá má uzávierku **1. decembra 2010**, a Výzva 34/2010, Podpora prístupu na trh – jej dátum uzávierky je **8. decembra 2010**. Viac na [www.mediadeskslovakia.eu](http://www.mediadeskslovakia.eu). (vs)

## Strieborné ocenenie pre Kamene na MFF Damask

V programe 18. ročníka Medzinárodného filmového festivalu Damask, ktorý sa uskutočnil v dňoch 7. – 13. novembra 2010 v metropole Sýrie, malo svoje zastúpenie aj Slovensko. V súťaži hraných filmov bol uvedený koprodukčný film režisérky Miry Fornay *Líštičky* a do súťaže krátkych filmov boli zaradené tri slovenské krátke filmy: *Kamene* Kataríny Kerekesovej, *Ďakujem, dobre* Mátyása Priklera a *X = X + 1* v réžii Juraja Krasnohorského.

Animovaná hudobná snímka Kataríny Kerekesovej sa medzinárodnej porote zapáčila natoľko, že jej udelila striebornú cenu festivalu v kategórii krátkych filmov. Festivalovú cenu v mene režisérky osobne prevzala riaditeľka Národného kinematografického centra SFÚ Alexandra Strelková. (uwe)

## Vítazom Ceny Tibora Vichtu je Roman Hríbik

Vítazom 8. ročníka scenáristickej súťaže Cena Tibora Vichtu sa stal Roman Hríbik s pôvodným scenárom k celovečernému hranému filmu *Plánky*. Hlavnú cenu, ktorá zahŕňa možnosť zúčastniť sa finále poľskej scenáristickej súťaže ScriptEast vo Varšave, finančnú prémie 2 000 Eur a preklad scenára do angličtiny, udelili 8. novembra 2010 na slávnostnom večeri súťaže v rámci MFF Bratislava. Víťazná dráma *Plánky* sa odohráva na stredoslovenskom vidieku, hovorí o osude ľudí, nachádzajúcich sa na rázcestí svojich životov. Porota udelila aj špeciálnu cenu Magdaléne Šperkerovej za pôvodný scenár k celovečernému hranému filmu *Brečtanová vila*. V kategórii Internetový seriál do päť minút porota ocenila scenár Tonyho Gaala *Hlavičky z lavičky* a v kategórii Hraný komediálny seriál zvíťazila Jana Šýkorová so scenárom *Hifi*. Porotu 8. ročníka scenáristickej súťaže tvorili v sekcii Celovečerný hraný film Dagmar Ditrichová, Ondrej Šulaj, Marián Puobiš, Roman Brat a Barbora Lukáčová, v sekcii Internetový seriál do 5 minút Ivan Huljak, Marián Puobiš a Stano Gušťafík a v sekcii Hraný komediálny seriál projekty hodnotili porotcovia Ivan Huljak a Stano Gušťafík. Hlavným poslaním Ceny Tibora Vichtu je poskytnúť talentovaným autorom do 35 rokov priestor prezentovať sa a konfrontovať svoje práce s názormi filmových a televíznych odborníkov. Viac na [www.artscript.sk](http://www.artscript.sk). (ts)

## Na MFF Bratislava predstavili prvú Filmoviedku

Filmoviedky sú novým cyklom desiatich pôvodných televíznych filmov Slovenskej televízie, ktorých spoločným princípom je rozprávanie v troch kapitolách z troch rôznych uhlov pohľadu. Prvou Filmoviedkou je film Mariany Čengel Solčanskej *Obhliadka*, ktorý mal slávnostnú premiéru na MFF Bratislava 2010. Autorka v jednoduchom príbehu z vidieka odкрýva zložité vzťahy starého otca, jeho nevesty a vnuka. Na pozadí akcie záchranej služby, ktorá prichádza na dedinu za pacientom s infarktom, analyzuje ťaživú finančnú i citovú situáciu ľudí, ktorí sú nútení žiť, resp. žiť pod jednou strechou aj napriek tomu, že nimi lomujú pocity nespravodlivosti, nenávisť a pohŕdania. V hlavných úlohách sa predstavia herci Lucia Gažiová, Juraj Igonda, Gabriela Dolná, Ivan Palúch a ďalší. Celovečerný film vznikol 12 dní, nakrúcalo sa v Nitre a okolitých dedinách. *Obhliadka* sa na televízne obrazovky dostane spolu s ostatnými filmami z cyklu Filmoviedky na jeseň 2011. Dramaturg projektu Roman Brat oslovil vekovo i skúsenostne rozdielnych režisérov a scenáristov, výsledkom bude cyklus odlišných tém a žánrov – od komédie, paródie, rodinnej tragédie až po politický triler. (uwe)

## Osadné vychádza na DVD

Dokumentárny film Marka Škopa *Osadné* vyšiel na DVD. Krst mal na tohtoročnom MFF Bratislava, do života ho uviedla Eva Zaoralová, umelecká riaditeľka MFF Karlovy Vary, kde *Osadné* v roku 2009 získalo Cenu za najlepší dokumentárny film. DVD ponúka film so slovenským i anglickým menu a titulkami v šiestich jazykoch – angličtine, francúzštine, ruštine, chorvátčine, poľštine a češtine. Disk obsahuje bonusy v podobe nepoužitých scén z filmu, reportáž z *Osadného*, zaujímavosti o miestnej flóre a faune, trailery, informácie o autoroch a fotografériu. Document-toury-movie *Osadné* je príbehom starostu a pravoslávneho kňaza z dedinky na hranici Európskej únie, ktorí sa dotknú sveta veľkej politiky. Snímku si v slovenských kinách pozrelo približne 11-tisíc divákov. Po festivalovej premiére v Karlových Varoch *Osadné* uviedli na Londýnskom filmovom festivale, kde ho nominovali na Cenu Johna Griersona, film sa premietal aj na festivaloch IDFA Amsterdam, Hot Docs Toronto, DFF Thessaloniki, Margaret Mead FF New York, MFF Melbourne či MFF Krakow, kde získal Zvláštne uznanie poroty. (ts)

## Stojeden filmov Azylu v denníku SME

Čitateľov denníka SME dňa 10. decembra 2010 poteší DVD kompilácia 100 + 1 krátkych filmov zo súťaží Azylu a Nadácie otvorenej spoločnosti pod názvom Reklama na život: Sme otvorená spoločnosť? a Sme 20 rokov slobodní? DVD bude obsahovať výber z azylových filmov z rokov 2009 a 2010, nominované filmy z minútovej a päťminútovej súťažnej sekcie a ako bonus krátky film Petra Magáta *Onemanshow* v hlavnej úlohe s Csongorom Kassaiom, ktorý mal v novembri premiéru na MFF Bratislava 2010. (uwe)



# Na mieru ušitý sen

*Sociálna sieť* je film o zakladateľovi webstránky, ktorá vám pomáha spojiť sa s inými ľuďmi a zdieľať s nimi svoj život. S nadneseným podtitulom „Ak si urobíš 500 miliónov priateľov, zákonite tým získaš aj zopár nepriateľov.“

Nie je dôležité, ako informačne podkufí ste sa vybrali do kina na film *Sociálna sieť*, v podstate dve vyššie uvedené vety na úvod celkom postačia. Priemerný divák tohto filmu pravdepodobne vopred vie, že film je o facebooku, ktorý vymyslel istý Mark Zuckerberg, vďaka čomu sa stal najmladším miliardárom na svete. Menej je už známe, že samotný scenár je inšpirovaný knihou Beza Mezricha *Náhodní miliardári*, ktorá je len zhruba založená na pravdivých faktoch a detailoch. Zatiaľ čo pri písaní knihy Mezrichovi konzultoval Eduardo Saverin čoby spoluzakladateľ facebooku, pri písaní scenára alebo samotnom nakrúcaní už nikto z užšieho tímu facebooku nebol. „*Nechcel som byť sto-percentne pravdivý. Chcel som vyrozprávať príbeh.*“ vyjadril sa k filmu scenárista Aaron Sorkin. To, že mnoho vecí vo filme je inak ako v skutočnosti, dokonca niektoré postavy a situácie sú úplne vymyslené, by spomínaný priemerný divák zistil až po hlbšom prieskume na internete. A možno by bol prekvapený. Mark Zuckerberg je totiž reálny človek žijúci v tejto dobe, má len o pár rokov viac ako jeho filmová postava a ako väčšina ľudí, má vlastnú osobnú históriu – rodičia a súrodenci, koničky, špecifická povaha, (ne)vzdelanie, priatelia a vzťahy, majetok, osobné a pracovné úspechy či neúspechy. A podľa všetkého je to celkom

normálny mladý človek, ktorému v pozícii miliardára (zatiaľ) nepreskočilo. Dokonca sa vo svojom bežnom ležérnom imidži (mikina a tenisky) ani neobťažoval nijako závažnejšie (rozumej kriticky) k samotnému filmu vyjadrovať.

Filmový Mark je však iný – trochu čudák, mierne asociálny, má jediného skutočného priateľa (tento ironický fakt vzhľadom k facebooku je viackrát vyzdvihnutý), a vzťah s dievčaťom, ktorý sa končí skôr, ako sa film vôbec začne. Je ambiciózný, ješitný, šarmantne ležérny a neprispôsobivý, bystrý až geniálny a cynicky vtipný. A najmä túži urobiť niečo veľké a pozoruhodné, na základe čoho by si ho všimli v elitnom harvardskom klube Phoenix. Toto všetko sú kľúčové vlastnosti a fakty pre vznik facebooku, motívácie sú prízračné a čitateľné a v scenári fungujú ako dokonale naprogramovaná skladacia. Sorkinovi sa naozaj podarilo vyrozprávať uveriteľný príbeh, s dialógmi takmer vždy dovedenými do vtipnej alebo prekvapivej pointy.

Dej filmu rámcujú tri prelínajúce sa časové roviny. Hlavná je retrospektívna, ktorou sa film aj začína a zobrazuje všetky konflikty, zápletky a udalosti, vedúce k vzniku facebooku. Ďalšie dve roviny sú súdne procesy, ktoré proti Zuckerbergovi vedú v jednom prípade bratia Winklevossovci kvôli krádeži intelektuálneho majetku a v druhom Eduardo Saverin, v ktorom je nosnou témou zrada priateľstva a Saverinova oplatá. V oboch procesoch sa hrá o vysoké finančné odškodnenie, keďže v tom čase mal facebook hodnotu už niekoľko stoviek miliónov dolárov.



foto: Itafilm

Scenáru a vyzneniu vyšperkovovaných dialógov napomáha mimoriadne pružný strih (Kirk Baxter, Angus Wall). V rámci oboch procesov sa dej rekonštruje a vracia do minulosti, často preskakuje z časových rovín v rámci jednej vety – to, čo sudca začne citovať ako dôkazový materiál, dokončí v priamej reči samotný aktér. Film má vďaka strihu rýchly spád a nie je jednoduché priebežne držať líniu a orientovať sa, v ktorom čase sa momentálne nachádzame. Nebráni to však porozumeniu deja a keď sa film skončí, všetko sa akosi prirodzene naskladá do kauzálného porozumenia príčina-následok. So strihom skvele laďajú scénická, filmová, často podmazová hudba Trenta Reznora, známeho z formácie Nine Inch Nails.

Keď sa v laboratóriu na výrobu filmov stretnú také komponenty ako režisér David Fincher so svojím osvedčeným tímom

(scenárista Sorkin, kameraman Jeff Cronenweth, hudobník Reznor) a primieša sa skvelý casting (herecky vynikli Jesse Eisenberg, Andrew Garfield, Rooney Mara, s hereckou čerešničkou Justinom Timberlakeom), základnými ingredienciami sú symboly ako Harvard či intelektuálne bohatstvo, vznikne naozaj dobre prepečený americký cheesecake, ktorému sa z filmového hľadiska nedá veľa vytknúť. Všetky postavy a situácie sú dokonale prepracované, dej fakticky aj motivačne až hollywoodsky do seba zapadá. A z tohto pocitu sa divákovi nenápadne, niekde na pozadí tejto dokonalosti, zrazu roľí dojem nevinného kliše, ktorý ale rastie a rastie, ako veľký ťažký mrak. Čistý americký sen, ušitý na mieru, i keď až pre 500 miliónov priateľov.

**Natália Bokníková**

(autorka pôsobí ako organizátorka festivalu *Hory a mesto*)

## Sociálna sieť (The Social Network, USA, 2010)

**Réžia:** David Fincher. **Scenár:** Aaron Sorkin. **Námet:** Ben Mezrich. **Kamera:** Jeff Cronenweth. **Strih:** Kirk Baxter, Angus Wall. **Hudba:** Trent Reznor, Atticus Ross. **Hrajú:** Justin Timberlake, Jesse Eisenberg, Andrew Garfield, Brenda Song, Rooney Mara a ďalší. **Minutáž:** 121 min.

# Socializmus ako triler

Som dieťa osemdesiatych rokov. Vnímam „patinu“ a štýl ich vizuálnej filmovej i televíznej doby, pamätám si šaty, ktoré viseli mame v skrini ešte po revolúcii a ja som orodovala za ich neodkladné odstránenie. Zdalo sa mi, že sú z úplne inej doby. Dalekej a dávno odloženej. Boli deväťdesiate roky a ja som si začínala uvedomovať svoj „smiešny“ mikrosvet.

V českej kinematografii dochádza k „usporiadaniu šatníka“ väčšinou formou tragikomédie. A niet divu. To je to, čo Čechom ide najlepšie – jemný humor raziaci presvedčenie, že na všetkom zlom je niečo smiešne, a keď sa ešte dokáže smiať, je nám napokon dobre. V novom českom filme *Pouta* je to inak: humor neprichádza na pomoc a postavy nie sú inventárom starých skríní.

Film je predstavovaný ako triler. Psychologizácia postáv, miernejší spád v kombinácii s dlhšou metrážou vybočujú z hraníc trileru, čím posúvajú film v žánrovom spektre bližšie k dráme. Napätie je rozložené do životov jednotlivých postáv, nesleduje jednu graduujúcu líniu. Skôr ako o psychopatovi prenasledujúcom svoju obeť, je film o prenasledovaní postáv vlastnými i spoločenskými démonmi. Dej sa odohráva začiatkom osemdesiatych rokov v Československu. Antonín je znudený pracovník tajnej polície, ktorého náplňou práce je prenasledovať nepohodlných režimov, i tých, ktorí sú týmto osobám blízko. Na Tomáša donáša jeho priateľ – spisovateľ Pavel. Je to skutočne tak, alebo je

kom poškodeného psychického aj fyzického zdravia prítvrdí vo svojej práci až natoľko, že i „jeho vlastnej rodine“ policajtov sa to nezdá byť v poriadku. Snaží sa zničiť Tomáša, aby dostal trofej, ktorú si s cieľom vybočiť z nudného života určil – jeho milenkou Klárou. Formuje sa kruh vzájomných prenasledovaných osobami i výčitkami.

Postavy filmu sú nadčasové. Nevystupujú iba pod nálepkou dobových typov, ale ich motívácie sú zložitejšie a premyslenejšie, pričom filmové rozprávanie sa snaží zodpovedať každú jednu otázku, ktorú v súvislosti s nimi nastolí. Niekomu sa takéto rozprávanie môže zdať príliš jednoduché, až polopatistické, no ja by som ho nazvala skôr čisté. Film sa takýmto vymenovaním väčšieho množstva motívácií jasne stavia do opozície k striktné polarizovaným názorom na obdobie socializmu v Československu. A to je príprehodnocovaní minulosti potrebné – zbaviť sa „nánosov nových dejín“ napísaných víťazmi.

Policajt Antonín v sebe integruje dve podoby socializmu. Na jednej strane je jeho správanie odrazom vlastných charakterových čŕt – je agresívny a chladný zároveň, pričom politická moc ho k tomu nemanipuluje, len mu poskytuje nástroj – právomoc. Na druhej strane je ako by opantovaný neviditeľnou mocou. Nevie presne, prečo sa tak správa: je to následok zranenia, alebo dedičná psychická porucha? O akejsi karkovskej mysterióznej sile rozpráva aj intelektuálny spisovateľ Pavel. Je to skutočne tak, alebo je



foto: Tatratilim

to Pavlove intelektuálne znejúce alibi, zbavujúce ho osobnej zodpovednosti? *Pouta* nielen pojednávajú o živote pred Nežnou revolúciou, ale v druhom pláne integrovaním oboch druhov zobrazenia politicko-ideologického systému (moc je karkovský príznak, alebo len nástroj v ľudských rukách) aj sumarizujú jeho zobrazovanie a vysvetľovanie v súčasnosti. Preto sú *Pouta* prínosným filmom v kontexte českej a slovenskej kinematografie.

Prisťavim sa ešte pri postave Kláry. Zdá sa mi problematické spojenie ženy femme fatal so ženou jednoduchého dievčaťa, pracujúceho ako žeriavnička. Nie je to len z povrchného dôvodu prozaickosti jej povolania, ale problém nastáva v kontexte motívácií ostatných postáv. Klára nie je pre Antonína zaujímavá ako žena. Jeho záujem o ňu vyplynie z pocitu nudy, v podstate je jedno, kto by stál na jej mieste. Sám Pavel – umelec, estét a obdivovateľ umenia – ju označí za tuctové, obyčajné dievča. V práci je nenápadná, nikto o nej nehovorí. Príbeh si teda pýta obyčajné dievča, ale vizuálne stvárnenie postavy hovorí o opaku.

Kláru hrá Kristína Farkašová. Je to krásna žena s neobyčajne bohatými a červenými vlasmi. Ich neobyčajnosť vyzdvihuje nielen spôsob snímania kamerou, ale stávajú sa aj súčasťou deja. Sú symbolom jej jedinečnosti a nespútanosti. Rovnako ako femme fatal dokáže jej prítomnosť priviesť mužov do záhuby. O čo silnejšie a zbytočnejšie by pôsobila záhuba mužských hrdinov, ak by bola Klára naozaj len obyčajné dievča.

Okrem stvárnenia postavy Kláry nemožno vizuálnej stránke filmu nič vytknúť. Práve aj vďaka kvalitnému vizuálnemu spracovaniu sa *Pouta* približujú mladým divákovi, ktorí „stojia v rodičovských šatníkoch a chcú polovicu vecí vyhodiť“, pretože to bolo dávno a teraz je všetko inak. Avšak príbeh a postavy sú natoľko sebestačné, že by ich bolo možné zdvihnúť z realii osemdesiatych rokov a ako šablónu vložiť do súčasnosti. A ak by to fungovalo, možno by bola zodpovedaná otázka, či je politická moc karkovským príznakom, alebo len nástroj v ľudských rukách.

**Eva Perďochová**

(autorka je študentka filmovej vedy na FTF VŠMU)

## Pouta (Pouta, Česká republika, 2010)

**Scenár:** Ondřej Štindl. **Réžia:** Radim Špaček. **Strih:** Anna Johnson Ryndová. **Kamera:** Jaromír Kačer. **Hudba:** Tomáš Vtípil. **Hrajú:** Ondřej Malý, Kristína Farkašová, Martin Finger, Luboš Veselý, Lukáš Latinák, Barbora Milotová, Oldřich Kaiser, Ivana Uhlířová, Iva Pazdlerková, Jana Janáčková, Jiří Štrébl, Roman Zach a ďalší. **Minutáž:** 146 min.

BILL  
NICHOLS  
ÚVOD  
DO DOKUMENTÁRNIHO  
FILMU

Bill Nichols:

## Úvod do dokumentárneho filmu

(AMU Praha a JSAF / Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava, 2010, preklad Kateřina Kleinová, 320 strán, 17,70 Eur)

Ako možno definovať dokumentárny film? Prečo sú pre dokumentárnu tvorbu zásadné etické otázky? Čím dokumentárne filmy získavajú svoj vlastný hlas? Čo robí dokumentárny film podmaňujúcim a presvedčivým? Aké boli začiatky dokumentárneho filmu? Ako možno dokumentárne filmy rozlišovať? Ako prístupujú dokumentárne filmy k sociálnym a politickým témam? Ako pisať o dokumentárnom filme? To sú otázky, na ktoré odpovedá kniha, považovaná za jedno z kľúčových súčasných diel

kritického myslenia o dokumentárnom filme. A zároveň sú to prosté a jasné názvy jej kapitol. Iba jeden názov nezaprie svojou lexikou teoretické dielo, keď sa pýta, ako možno charakterizovať observačný, participatívny, reflexívny a performatívny modus dokumentárneho filmu? Univerzitný profesor zo San Francisca aplikuje vo svojej fundovanej, pritom čitateľsky prístupnej práci množstvo filmov z rôznych krajín a období. Publikácia je ilustrovaná názornými fotografiami a doplnená vyhľadávacím registrom.



Nick Johnstone:

## Johnny Depp

(COOB00, Praha 2010, 160 strán, 15,90 Eur)

Tá trocha textu by naplnila útlú brožúru alebo pár strán filmového časopisu. Takmer A-štvrkový formát, nadmieru fotografií a ich plošné rozpätie vytvorili knihu, ktorá je aj s príspevom použitej grafickej podoby a farebnej tlače na kvalitnom kriedovom papieri typickým populárnym tovarom. Na fotografiách preto nechýbajú nielen všetky vily, ktoré herecká hviezda obývala, a viaceré partnerky jeho života, ale ani záber gitaristu skupiny Kiss (lebo ich Depp v puberte

počúval), spisovateľa Kerouaca (lebo mal rád jeho román *Na ceste*), rockera Alice Coopera alebo basgitaristu skupiny The Replacements (lebo ho inšpirovali k túžbe stať sa rockovou hviezdou), Iggyho Popa (lebo Deppova skupina hrala v roku 1981 ako jeho predskokani). Kritickým pohľadom na jeho filmy sa autor vôbec nezaoberá, ale o rôzne peripetie súkromného charakteru (napríklad informáciu kedy, čo a kam si dal herec vyfotovať) čitateľa neukráti. Akými plussom tak snáď zostáva aspoň rad dobrých filmov, v ktorých Depp účinkoval, a ktoré sú tu pripomenuté.



Michal Černík:

## 35 českých filmových režisérů

oči Zdeňka Svěráka, Jiřího Suchého, Květy Fialové, Radka Brzobohatého a v karikaturách Michala Černíka

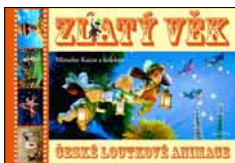
(BVD, Praha, 2010, 149 strán, 10,42 Eur)

37-ročný naďalej v útlej knihe medailónov filmových režisérov využíva pri každom svoj talent karikaturistu a svoju záľubu zberateľa autogramov. Výber režisérov pôsobí trochu nesúrodno a na prvý pohľad nejasný kľúč k jeho radeniu spočíva zrejme v dátach narodenia vybraných filmárov, v tomto prípade od Václava Kršku (1910) a Martina Friča (1902) po Filipa Renča (1965) a Jiřího Stracha (1973). Všetky medailóny uvádza citat' režiséra a uzatvára krátka (nie vždy práve vtipná, zaujímavá či inak obsažná) spomienka niektoré-

ho zo štyroch oslovených hercov. Pri každom je fotografia a karikatúra režiséra a fotografia z niektorého jeho významného filmu. Režisérske filmografie celovečerných filmov sú u režisérov, ktorí vystupovali aj pred kamerou, doplnené o herecké filmografie. Knižka, označujúca napríklad film *Trhala fialky dynamitem* za legendárnu komédiu, zaujme najviac autorovými karikatúrami režiséro. Bez nich by pri súčasnej knižnej ponuke nebol veľmi jasný jej účel a zameranie.

Peter Ulman

(autor je knihkupec – Artforum)



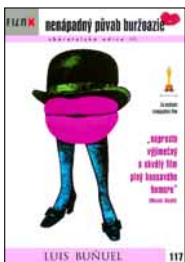
Miroslav Kačor, Michal Podhradský,  
Michaela Mertová:

## Zlatý věk české loutkové animace

(Animation People a Mladá fronta, Praha, 2010, 224 strán, 18,20 Eur)

Obsahovo aj graficky vydatrená kniha o parádnych, úctyhodných dielach a tvorcoch histórie českého bábkového animovaného filmu sa začína pripomenutím predchodcov. A potom sa to rozprúdi naplno: prvá z devätnástich kapitol je o majestátnom Jiřim Trnkovi, druhá o trikovej genialite Karla Zemana, tretia o legendárnom štúdiu J. Trnku, štvrtá o veľkofilme *Sen noci svatojánské...* V ďalších sú predstavené tvorba a osobnosť Jana Švankmajera, Břetislava Pojara, Vlasty Pospíšilovej, Jiřího Bartu, Hermíny Týrlovej, filmy zlínskych ná-

stupcov Zemana a Týrlovej, druhá fáza tvorby J. Trnku (trezorový alegorický film *Ruka*). Nemohlo sa zabudnúť na hrdinov populárnych Večerníčkov, samostatné kapitoly sú venované aj štúdiám „Čiklovka“, Krátky film Barrandov a Prométheus v Ostrave. Po rozpade Krátkeho filmu vznikli po revolučnom roku 1989 nové štúdiá a objavili sa noví tvorcovia (Klímt, Balej...). Jedna z kapitol je o ľudoch okolo bábkového filmu (výtvarníci, hudobní skladatelia, herci, kameramani, animátori), záverečná približuje technológiu a techniky.



## Nenápadný pôvab buržoázie

(Film X)

Buñuelove filmy často dostávajú nálepku pichľavej satiry útočiacej na spoločenské a morálne konvencie, súdobé tabu a malomeštiacke pokrytectvo. Málokedy ich však možno označiť za komédie, nakoľko neposkytujú čistú zábavu a uvoľňujúci smiech. Skôr vyvolávajú škodoradostný úškrn a otázky či to čo vidíme je ešte vtipné alebo už poburujúce. *Nenápadný pôvab buržoázie* má asi ku komédii najbližšie. Je to však komédia atypická až surrealistická, neustále spochybňujúca divákovo hľadisko „snovými“ scénami, stierajúcimi hranice medzi naráciou fikcie,

fiktívnou realitou narácie a diváckymi očakávaniami. Režisér nepohrdne ani symbolizmom a permanentným opakovaním symptomatického záberu, rámcujúceho jeho grotesknú históriu. Jej jadro tvorí interakcia medzi šiestimi ústrednými postavami a ich snahou o vzájomnú spoločenskú konverzáciu prostredníctvom stretnutia pri večeri. Táto snaha je neustále deštruovaná najrôznejšími najnepravdepodobnejšími až absurdnými okolnosťami. V edícii Film X sa ide o Buñuelov štvrtý film (predtým *Denník komornej*, *Tajomný predmet túžby* a *Tristana*). Síce tradične bez bonusov, ale v slušnej technickej kvalite. Popri francúzskom znení a obligátnej českej podpore aj s anamorfickým prepisom obrazu v originálnom formáte 1,66:1.



## Deň Šakala

(FILMAG zábava – Řitka video)

Politické atentáty a vraždy na obmedzenú jednávkú sú ziaľ aj dnes vysoko aktuálnym spoločenským „nešvárom“. Ich mrazivé okolnosti patria k vyhľadávanej filmovej látke. Jej atraktívnosť umocňuje až príliš vysoká miera autenticity, doložená tragicky často večernými správami. Pred vlnou talianskych snímok z prostredia mafie nakrútil, podľa rovnomenného románu Fredericka Forsythea, Fred Zinnemann politický thriller o príprave atentátu na prezidenta de Gaullea. Takmer 140-minútový film je precíz-

nou zmesou faktov a fiktívnej rekonštrukcie zločinu a súbežného pátrania policajných zložiek. Snaží sa o komplexný portrét najomného vraha, jeho charakteru a pohnútok ako aj práce ochrancov zákona hendikepovaných nedostatkom informácií. Film známy z našich obrazoviek s legendárnym dabingom ČST, prichádza na DVD v anamorfornom originálnom formáte 1,85:1, s novým českým znením a titulkami, bez akýchkoľvek bonusov. Fatálna chyba distribútora spôsobila, že na DVD je – pravdepodobne kvôli nekvalitnému masteru vlastníka práv – film o 3 minúty kratší, pričom chýbajúca pasáž sa (ne)vyskytuje v cca 76 minúte filmu.



## Halloween II

(Palace pictures)

Ortodoxní fanovia šikovia Carpenterovho originálu prijali remake nakrútený v roku 2007 so značnými rozpakmi. Namiesto nejasného pôvodu zla a jeho motívov, prišiel režisér Rob Zombie s pseudopsychologickou sondou do duše vraha, ktorého sociopatickú povahu formovala rozvrátená rodina či šikana zo strany spolužiakov. V podobnom duchu Zombie nakrútil aj druhú časť a definitívne poprel svoj film ako doslovný remake ktoréhokoľvek z pôvodných pokračovaní. Dvojka nadväzuje

priamo na záver časti prvej. Michael Myers stále žije a hľadá svoju sestru Laurie. Tú prichýlila šerifova rodina a traumou z vrážedného besnenia sa snaží prekonať pravidelnými sedeniami u psychiatra. Blíž sa 31. október, Michael sa opäť vracia do rodného mesta a Laurie medzitým zistí pravdu o svojom pôvode. Okrem „povinné“ brutálnej jazdy ozvláštnil Zombie námet o halucinogénne vízie a sny hlavných postáv, ktoré sa na konci zlievajú do podobenstva o násilí a manipulácii v dnešnom svete. Na DVD sa vyskytuje nezostrihaná kinoverzia. Obraz má originálny anamorfický formát 1,85:1. Titulky a dabing dopĺňajú dva bonusy.



## Mestečko Twin Peaks I.

(Magic Box)

V ospalom horskom mestečku na kanadskom pohorí rozvíri zdanlivo pokojný a fádny život brutálna vražda stredoškôlčky Laury Palmerovej. Prípád v spolupráci s miestnou policiou začne vyšetrovať aj špeciálny agent FBI Dale Cooper. Tu sa však všetky očakávané kliše kriminálnych televíznych drám končia. Lynchovzore *Modrého zamatu* využil divácky atraktívny prvok na viacerstvovú sondou pod povrch tzv. tradičnej morálky, ukrývajúcej zložité a menej príťažlivé zákutia ľudskej duše. Okolnosti vraždy, objasnenie motívu, či vyšetrovanie potenciálnych páchatelov

tak pred agentom nevyhnutne odkrýva paralelný vesmír vzťahov a udalostí, ukrytých za zdanlivo bezchybnou fasádou tuctového malomesta. To všetko okorenené osobitým zmyslom pre humor. Z *Mestečka Twin Peaks* sa stala udalosť televíznej sezóny 1990/1991 a z dnešného pohľadu patrí (spolu s *Aktami X*) k prelomovým dielam, ktoré zmenili podobu komerčných sérií a seriálov v 90. rokoch. Prvá sezóna bola na DVD s českými titulkami uvedená už v roku 2002. Vydanie je doplnené o legendárny dabing Českej televízie, chýba však štvrtý, bonusový disk. Prvú sezónu bude nasledovať aj sezóna druhá, záverečná, ktorá doposiaľ v našich končinách s českou alebo slovenskou podporou nevyšla.

Jaroslav Procházka

(autor pôsobí ako vedúci Mediátekky SFÚ)



# Pozor, festival v rekonštrukcii!

**Vizuál tohtoročného Medzinárodného filmového festivalu Bratislava (5. – 11. 11.) vychádzal svojim žltó-čiernym ladením a hranatosťou z motívu stavby, čo je síce vtipný, ale o rok oneskorený nápad: rekonštrukcia podujatia sa totiž začala už vlani a aktuálny 12. ročník bol už druhým „prestavbovým“.**

Ohlasy  
Po novom má stavba tri podlažia, každé s bohatým vnútorným členením. Prízemie tvoria tri miestnosti pre tri súťaže. V súťaži prvých a druhých hraných filmov zvíťazila snímka talianskeho režiséra Michelangela Frammartina *Štyrikrát*, ktorá svojou formou pripomína dokument a rozpráva o živote starého pastiera na kalábrijskom vidieku, o spätosti človeka s prírodou a večnom kolobehu života a smrti. Cenu za réžiu si rozdělili bulharský režisér Dragomir Šolev za film *Prístrešok*, smutnosmiešny obraz súčasnej rodiny a medzigeneračného neporozumenia, a rumunský režisér Constantin Popescu za *Portrét mladého bojovníka*, príbeh o boji rumunských partizánov proti sovietskej armáde. Cenu za mužský herecký výkon si možno prekvapujúco, ale zaslužené odniesol Robert Naylor, fenomenálny dvanásťročný predstaviteľ problémového chlapca v kanadskom filme Daniela Groua *10 1/2*. Táto dráma sa vlastne stala najúspešnejším filmom súťaže, pretože ju ocenila aj porota FIPRESCI a študentská porota. Kontrastne k jeho expresívnemu podaniu zapôsobil tlmený herecký výkon Charlotte Gainsbourg (Cena za ženský herecký výkon) ako mladej vdovy a matky v snímke francúzskej režisérky

Julie Bertucelli *Strom*, ktorej dej sa odohráva na austrálskom vidieku. V súťaži dokumentov zvíťazil švédsky film *Familia* režisérov Mikaela Wiströma a Alberta Herskovitsa, portrét Peruánky nútenej odísť za prácou chýžnej do Španielska, a v súťaži krátkych filmov si cenu odniesla Fínka Elina Talvensaarai za dokument *Ako sa zbiera lesné ovocie*, príspevok k fenoménu globalizácie práce (thajskí zberači lesných plodov vo Fínsku). Zvláštne uznanie sa ušlo nápaditému i provokatívnemu animovanému filmu írského režiséra Davida O'Reillyho *Svet mimo nás*.

Z prvého festivalového poschodia je panoramatický výhľad: dovidáme odtiaľ na samé vrcholy filmového umenia, do zákutí nezávislého filmu, do blízkych i vzdialených teritórií a do žánrových „kumbáľkov“. Zaujímavým, i keď asi neopakovateľným nápadom bolo obsadiť porotu hlavnej súťaže riaditeľmi piatich významných festivalov, ktorí tu zároveň uviedli víťazné snímky z týchto podujatí (Paríž, San Sebastian, Karlove Vary, Sarajevo, Pusan). Pri výhľade na všetky svetové strany nás najviac oslovili príbehy z krajín s podobnými sociálno-ekonomickými podmienkami, aké máme my: poľská dráma *Krst* (r. Marcin Wrona), v ktorej dochádza



Záber z víťazného filmu 12. MFF Bratislava *Štyrikrát* režiséra Michelangela Frammartina.

k neriešiteľnej konfrontácii šťastného osobného života protagonistu s jeho mafiánskou minulosťou, srbský film *Biely, biely svet*, kde režisér Oleg Novkovič dáva obrazu morálneho stavu súčasnej srbskej spoločnosti pozoruhodnú formu vychádzajúcu z antickej tragédie, či rumunský film *Životné zásady* (r. Constantin Popescu), ktorého protagonist, úspešný muž v najlepších rokoch, tak veľmi ľpie na svojich zásadách, až si nevníma, že tým ničí životy ľudí okolo seba.

Treťie poschodie festivalu je vnútorne najčlenitejšie a v jednotlivých miestnostiach môžeme zaostriť buď na určitú tematiku (príbehy z pláže, korupcia), alebo na výrazné osobnosti: popri Janovi Švankmajerovi, ktorý bol na festivale ocenený za umeleckú výnimočnosť vo svetovej kinematografii, padla tohto roku voľba na maďarského režiséra Kornéla Munderczó, francúzsko-izraelského tvorca Raphaëla Nadjarého a jedného z predstaviteľov nového latinskoamerického filmu, Argentínčana Pabla Trapera. Kdesi v podkroví sme našli aj sekciu Made in Slovakia, ktorá popri jedinom celovečernom hranom filme (*Legenda o Lietajúcom Cypríanovi*) a animovaných *Kameňoch* ponúkla aj premiéry ďalších hraných filmov a dokumentov, ba aj snímky „made in Canada“ (u nás nakrúcaný svieži debut Kanadanky slovenského pôvodu Ingrid Veninger Modra) a „made in Germany“ (*Pomocnica*,

príbeh slovenskej opatrovateľky v Nemecku v réžii Anny Hoffmann, ktorý získal Film New Europe Visegrad Prix). Určite však chýbala premiéra nového slovenského filmu, ktorá by bola skutočnou udalosťou.

Nápad priblížiť festival centru mesta (popri osvedčenej Mladosti tentoraz aj kinosály SNG a VŠMU) je dvojsečná zbraň. „Som rád, že sa môj film predieva v tomto nádhernom kinu, a nie v tom strašnom nákupnom centre,“ povedal v nevládnej kinosále SNG Kornel Munderczó. „Neznášam, keď je festival rozfrckaný po celom meste,“ povedal mladík uháňajúci po Novom moste. V každom prípade oceňujeme, že festival zoznamuje diváka s menej známymi filmovými teritóriami (Južná Amerika, Ázia), i keď často na úkor komunikatívnosti. „Z môjho filmu bežne odchádza 30 percent divákov,“ povedala na margo svojej snímky *Studená voda mora* Paz Fábrega z Kostariky. Najšť priateľnejšiu rovnováhu medzi filmami určenými viac odborníkom a fajnšmekrom a titulmi smerovanými skôr k „obyčajnému“ divákovi by asi bola do budúcnosti vhodná cesta. V programe nám opäť chýbalo viac zručných mien, silných príbehov, viac filmov, čo by pôsobili ako magnet. Filmov, ktoré by si ľudia navzájom odporúčali a vášnivo o nich diskutovali. Lebo aj o tom je – mal by byť – filmový festival.

**Jaroslav Hocheľ**  
(autor je filmový publicista)



# Nielen česká radost

**Jeseň a Jihlava sú už roky dobrými priateľkami. Každoročne sa stretnú na Medzinárodnom festivale dokumentárnych filmov, najväčšom festivale autorského dokumentu v strednej a východnej Európe. 14. ročník Ji\_hlavy, ktorý sa konal v dňoch 26. – 31. októbra, priniesol spolu 274 filmov z 52 krajín sveta.**

Heslom tohtoročného festivalu bolo „Doc.Dream“ – kombinácia sna a dokumentu. „V spojení dokumentu a snenia je náptie, dobre vystihujúce filmy, ktoré hľadáme,“ hovorí riaditeľ festivalu Marek Hovorka. „Dnešný svet je často strohý, vytvára predstavu, že všetko sa dá naprogramovať a spočítať. Zabúda na náhody, nepredvídané veci, a predovšetkým na ideály. Tie sú pritom základom každého autorského gesta,“ dodáva. V tomto duchu sa niesol celý festival, aj jeho meditatívny tmavomodrý vizuál.

Jihlava spojila rôzne sféry dokumentárneho filmového priemyslu, industry sekciu tvoril predovšetkým trh pre filmových profesionálov East Silver a prezentácie v rámci East European Fora, kde Slovensko zastupoval film Jara Vojteka *Cigáni idú do volieb*. Tento rok sa na podujatí konal Slovenský deň, počas neho sa predstavilo viacero rozpracovaných projektov, nechýbali prednášky a prípadové štúdiá na tému slovenský dokument. Pochválil sa môže aj otváracím filmom festivalu *Nesvadbovo*, ktorý je našou minoritnou koprodukciou.

Jadro programu tvorili štyri súťažné sekcie – Česká radost predstavila novinky z domácej tvorby, Opus Bonum priniesla kolekciu svetových dokumentov, v súťaži Medzi moriami sa stretli východoeurópske dokumenty (Členkou „morskej“ poroty bola aj slovenská fotografka

Lucia Nimcová). Fascinácia priblížila aktuálne trendy v experimentálnej tvorbe. Početné nesúťažné sekcie sa tento rok zamerali na tvorbu maďarského experimentátora Andrása Szirtesa, českého režiséra Pavla Hobla a priekopníka bolívijského dokumentu Jorgeho Ruiza, sekcia Doc-Fi skúmala hranice medzi hraným a dokumentárnym filmom, Ekonomystika priniesla kolekciu dokumentov o páličivých problémoch globálnej ekonomiky. Festival tradične predstavil aj novinky z produkcie Českej televízie (jedným z nich bol aj krátky dokument Petra Kerekesa *Co by kdyby – Hitler vyhral válku*). Dialóg medzi tvorcami, filmami a publikom sa naplnil prostredníctvom diskusií, seminára písania o dokumentárnom filme, autorskými čítaniami či verejnými projekciami v súkromných obývačkách pod názvom Váš domáci festival.

Jihlava je veľmi profesionálne zorganizované podujatie a tvorivosť jeho autorov sa prejavuje aj v detailoch. Príkladom je originálne využitie drevených paliet ako spôsob propagácie komerčného partnera, alebo provokatívny záverečný ceremoniál, ktorého sebaironizovane „malého českého človeka“ bolo nezabudnuteľné. Jihlavský festival každý rok presvedča, že keď sa stretnú dobré nápady s profesionaliťou, výsledkom je radost', a nielen tá česká.

**Eva Michalková**

# Študentské filmy na DVD

V dňoch 17. – 20. októbra 2010 si Filmová a televízna fakulta VŠMU v Bratislave pripomenula dvadsiate výročie svojej existencie. Súčasťou osláv bolo aj vydanie dvoj-DVD 20 rokov *Filmovej a televíznej fakulty VŠMU v Bratislave*, ktoré obsahuje priezračnú študentskou tvorbou za uplynulú existenciu fakulty. Dvoj-disk je unikátnou ukážkou študentských prác dnes už uznávaných režisérov animovaných, dokumentárnych aj hraných filmov. Ponúka tak divákovi možnosť porovnať ich súčasné diela, oceňované i na medzinárodnom fóre, s ničím nezaťaženou školskou tvorbou. Predplatitelia časopisu Film.sk ho dostanú zdarma ako mimoriadnu decembrovú prílohu.

Dvoj-DVD prináša výber tých najlepších animovaných, dokumentárnych aj hraných filmov, ktoré na Filmovej fakulte VŠMU vznikli. Na prvom DVD sú to filmy z rokov 1990 – 2000. Otvára ho animovaná koláž *Kroky, skoky, roky... a posledný zhasne*, ktorá bola nakrútená pri príležitosti stého výročia vzniku filmu. Z animovanej tvorby sú to ďalej filmy *Milenci bez šiat* Kataríny Urbanovej, *O dvoch ľudoch* Vandy Raýmanovej, *Keď nie, tak nie a Dvojhlasná invencia* Vlada Kráľa, dnes už kultový film *Krokodil sa neserie* Mateja Kladeka, *Havran a líška* Martina Snopeka, *V kocke* Michala Štrussa, nominovaný na študentského Oscara a *Anatómia myšlienky* Petra Košťála. Výber z dokumentárnej tvorby ponúka ukážky študentských prác Petra Kerekesa (*O troch dňoch v Jasovskom kláštore*), Jaroslava Vojteka (*Nepozná ona mňa ani ja ju*), Juraja Lehotského (*Budeme mať výkony, budeme mať diplomy*), Jany Pirohovej

(*To sme my*) a Milana Baloga (*Boxeri*). Hraná tvorba je zastúpená piatimi filmami – *Pani Fašková* režiséra Vlada Adáska, *Sladké panenstvo* Evy Borušovičovej, *Plávanie* Petra Repku, *Štefan Petra* Bebjaka, a DVD uzatvára filmová báseň Róberta Švedu *Sen predstava fantázia* Benady Kristovej.

Druhé DVD je výberom filmov z rokov 2001 – 2010. Úvod opäť patrí animovanej tvorbe a predstavuje ďalšie práce silnej generácie animátorov. Nechýba úspešný film Martina Uhrína *Čo máš proti prasiatku?*, spoločný bábkový animovaný film Ivany Zajacovej, Jozefa Miťaľa a Štefana Guru *Nazdravíčko!*, *Lionardo mio* Ivany Šebestovej a ďalšie štyri krátke animované filmy. Nasleduje trojica dokumentov – *Čisté srdce* Daniely Rusnokovej, *Ludia na trati* Arnolda Kojnka a najúspešnejší študentský film v histórii Filmovej a televíznej fakulty VŠMU *Arsy – versy* Mira Rema. DVD dominujú hrané filmy. Medzi nimi napríklad *Ňonackép – Autoportrét* režiséra Mátyása Priklara, *Židovský víj* Viktora Csudaia, *Mlyn* Mariany Čengel Solčanskej a ďalších päť titulov.



**Výberové dvoj-DVD dostanú všetci predplatitelia Film.sk zdarma. Ostatní, ktorých zaujíma, aké filmy nakrúcali dnes už renomovaní režiséri počas štúdia na VŠMU, si budú môcť nosič zakúpiť vo vybraných predajniach.**

# 20. výročie SFÚ

**Slovenský filmový ústav (SFÚ) bol založený 1. apríla 1963 v Bratislave. Jeho súčasťou bol aj filmový archív vtedajšej Ústrednej požičovne filmov. Keď sa obnovil Československý filmový ústav v Prahe, SFÚ bol ešte v roku 1963 ustanovený za jeho pobočku. Krátko na to, počas Kongresu Medzinárodnej federácie filmových archívov FIAF bol odsúhlasený štatút spoločného archívu ČSFÚ Praha a SFÚ Bratislava. Samostatnou inštitúciou sa SFÚ stal v roku 1991, samostatným členom FIAF-u až v roku 2001. Ako vnímajú uplynulých dvadsať rokov činnosti SFÚ ako samostatnej inštitúcie filmový historik Václav Macek a dekan Filmovej a televíznej fakulty VŠMU Anton Szomolányi.**

**Václav Macek –  
filmový historik**



foto: archív V. M.

Myslím si, že jediným nešťastím SFÚ je fakt, že nevznikol aspoň o 10 – 15 rokov skôr, v čase, keď ešte žili pamätníci začiatkov kinematografie, v rokoch, v ktorých by inštitúcia typu SFÚ mohla zozbierať omnoho viac dokumentov zo začiatkov kinematografie, než sa to podarilo akokoľvek nadseným, ale predsa len amatérom. Za desiatky rokov od vzniku však SFÚ

úctyhodne dohnal zameškané. Cení si najmä vybudovanie archívno-dokumentačnej bázy, zhromaždenie filmov a dokumentov, bez ktorých by akýkoľvek výskum dejín slovenského filmu bol nielen neúplný, ale aj nemožný (najmä potom ako sa SFÚ podarilo získať archív Slovenskej filmovej tvorby). Len vďaka SFÚ sa darí uchovávať pamäť o našom filme a neustále dopĺňanie fondov svedčí o profesionalite prístupu.

V stredoeurópskom kontexte je skvelá aj publikačná činnosť, v rôznych edíciách sa z rôznych uhlov prehadnocuje národná tvorba, ale súčasne sa sprístupňujú hodnoty aj iných európskych či ázijských kinematografií. Podarilo sa vybudovať aj výbornú knižnicu, najlepšiu svojho druhu na Slovensku.

Za pomaly päťdesiat rokov činnosti prešiel ústav lepšími aj horšími obdobiami, podstatné však je, že vždy bolo na čo nadväzovať. Keď boli tvrdé normalizačné časy, tak napríklad vychádzala Kinema, v súčasnosti pomaly jediný zdroj faktov o dianí vo vtedajšej kine-

matografii, inokedy zasa fungoval napríklad sociologický výskum, atď.

Celkom konvenčne by sa dalo povedať, že príbeh SFÚ je „success story“.

**Anton Szomolányi,  
dekan Filmovej a televíznej  
fakulty VŠMU**



foto: festival Áčko

Slovenský filmový ústav vnímam ako inštitúciu, ktorá je Filmovej a televíznej fakulte (FTF) veľmi blízka, a pri mnohých aktivitách je nám Slovenský filmový ústav priamo partnerom.

Pedagógovia Filmovej a televíznej fakulty so SFÚ úzko spolupracujú, či už na teoretickej, alebo praktickej báze. Bez archívu SFÚ a jeho písomných a audiovizuálnych materiálov by bol historický výskum slovenskej kinematografie prakticky nemožný. Práve vďaka SFÚ mohli vzniknúť publikácie a knižné diela takého významu ako napríklad Dejiny slovenskej kinematografie Václava Maceka a Jeleny Paštékovej, ktorí sú profesormi na FTF, prípadne Macekove monografie o Štefanovi Uhroví alebo Jánovi Kadároví či monografie o ďalších slovenských tvorcach. Edičné oddelenie, často v spolupráci s VŠMU, pravidelne vydáva

vedecké monografie učiteľov a vedeckých pracovníkov fakulty, a takisto sa podieľa na vydávaní jediného teoretického časopisu o filme, Kino Ikon, ktorého podobu spoluvytvárajú práve pedagógovia, doktorandi i študenti FTF.

Prostredníctvom mesačníku Film.sk SFÚ zase informuje o aktivitách fakulty a o študentských projektoch, a tiež dáva študentom FTF priestor ako autorom filmových recenzií či rozhovorov s filmovými tvorcami.

Knižnica SFÚ s množstvom knižných i časopiseckých titulov zase miestami supluje ústrednú knižnicu VŠMU a zostáva pre študentov, ale aj ich pedagógov hlavným zdrojom informácií.

V najväznosti na aktivity SFÚ je v súčasnosti predmetom výskumu a vývoja pedagógov a doktorandov FTF aj vysoko odborné reštaurovanie a digitalizovanie kópií filmových diel, ktoré patria do zlatého fondu slovenskej kinematografie. Premierované filmové diela, ako napríklad *Organ* Štefana Uhra, sa znovu vracajú v originálnej kvalite a na digitálnom HD nosiči k divákovi a FTF víta možnosť uviesť ich v premiére práve na svojej akademickej pôde.

Na školských konferenciách alebo vedeckých podujatiach sa SFÚ podieľa zabezpečovaním archívnych projekcií a v minulosti fungovalo i požičiavanie filmových kópií pre študijné účely. Na tieto aktivity chceme v budúcnosti nadviazať, napríklad aj pri koncipovaní programu filmového klubu v kinosále FTF VŠMU.

# JIŘÍ KŘIŽAN

(26. 10. 1941 - 13. 10. 2010)



Ahoj Juro,

z môjho obľúbeného časopisu Film.sk ma požiadali, aby som napísal niečo o Tebe. Volať ti nebudem, vraj si zmenil číslo. Ja mám stále to Tvoje pôvodné a nedokážem ho vymazať zo svojho mobilu. Už počujem Tvoje slová – „ale prosím ťe, jdi s tým niekam, nač ti to bude.“ Vieš do očí by som Ti to nikdy nepovedal, aby som nevyzeral ako zbabelec, ktorých si si Ty nikdy nevážil. Ale napíšem prečo. Vždy keď som Ti zavolať, cítil som sa v bezpečí. Tak prosím Ťa, prečítaj si, čo chcem napísať do toho časopisu. Buď ku mne zhovievavý, viem, že písmeňká sú Tvojou doménou. A už zas počujem Tvoje slová – „to se ti řekne písmeňká, víš co já jsem musel všechno prožít, abych našel odvahu dát je na papír a dát je někomu číst?“

Je toho toľko, čo by som chcel napísať, zakričať do sveta o tomto skvelom chlapovi. S čím začať, už len to je problém. Naše prvé stretnutie? Naše posledné stretnutie? Obidve trvali takmer celú noc. Vyplnil sme niekoľko fľaš špičkovej valašskej slivovice a vysypali niekoľko popolníkov plných vajglov. Rozprávali sme sa o príbehoch. V Jurovom podaní aj banálna situácia, počutá od kamaráta z Branek, znela dramaticky filmovo. Človek nestlačil zavrieť ústa a k stolu si prisadli ďalší účastníci spomienok a analýz – Ernest Hemingway, Thorton Wilder, John Irving, Philip Roth, či Cormack McCarthy

a hlavne Jack London. Občas sa do týchto príbehov, hlasným štekaním zapojili aj dve fenky drsnosrstých jazvečikov. Mojim najťažším stretnutím s Juroom bol večer, kedy som mu prišiel ukázať zostrih nášho filmu. Bolo to úplne presne ako prvý raz. Žiadna slivovica, žiadna klobáska, len káva. Počas projekcie si robil poznámky na žlté papieriky. Film skončil, chvíľa ticha, ktorá pre mňa trvala aspoň dva životy a potom prišli tie dve slová, na ktoré som čakal azda najviac – Dá sa! Najvyššia valašská pocta a potom slivovica a klobáska. To bolo, ako keby som prebral Oscara. Ani neviem, či som mu vtedy povedal ďakujem. Juro, ak nie, tak ti ďakujem teraz, pár týždňov po tom, čo som sa s tebou rozlúčil v skromnom evanjelickom kostole.

Zostáva mi ešte pár riadkov, ale ich nevyužijem. Netreba spomínať na Jiřího Křižana, pretože on nikam neodíšiel. Je tu a bude vždy prítomný vo svojich filmoch. Je tam, len treba pozorne pozeráť.

Uvidíte naozajstného chlapa.

P. S.: Ozaj Juro, keď sa najbližšie stretneme, tak mi musíš prezradiť, ako viažeš háčiky na udicu, prepáč, ale sľúbil si mi to. A čaká nás zas návšteva čarty Paprika v Maďarsku. Dohodli sme sa, že tam budeme chodiť dovtedy, kým neochutnáme každé jedlo z jedálneho lístku. Pokiaľ sa dobre pamätám, skončili sme na štvrtej strane. Viem, že sa tešíš na stranu sedem, tam je ten perkelt zo sumca s tvarohovými rezancami. Tak zatiaľ...

Vlado Balko

# JÁN ZEMAN

(13. 2. 1944 - 19. 11. 2010)

Prvé dotyky Jána Zemana s filmom boli nefilmové. K filmu sa dostal cez filmovú techniku. Najskôr ako študent a absolvent Strednej priemyselnej školy technickej (1963). Do tajov filmu ho zasvätil režisér Eugen Šinko, ktorému bol pomocným režisérom a hercom vo filme *Etuda* (1964) zo života mladých ľudí na Ostravsku. Krátky čas bol zvukovým technikom v divadle Nová scéna Bratislava (1965 – 1967).

V rokoch 1967 – 1974 študoval réžiu na pražskej FAMU a počas štúdií obohatil svoju filmografiu o vyše desať filmov. Absolvoval filmom *Letušky* (1973), ktorý nakrútil na Kolibe v Bratislave. Kým sa dostal k réžii celovečerného hraného filmu, nakrútil niekoľko krátkych a stredometrážnych hraných filmov, najmä pre televíziu. Pre kiná nakrútil päť celovečerných hraných filmov. Debutoval filmom *Hra na telo* (1979), po ktorom nasledovali s časovým odstupom filmy *Citová výchova jednej Daše* (1980), *Na konci dialniče* (1982), *Úsmev diabla* (1987) a *V rannej hmle* (1990). Jeho filmová hraná tvorba pre kiná bola kvalitatívne veľmi nevy-

rovnaná. Oveľa väčšie tvorivé úspechy slávil v televízii. Nakrútil vyše dvadsať televíznych inscenácií, okrem iného aj 13 dielov seriálu *Tak toto ti neverím* (1999 – 2000). Pripomeňme aj filmársky vydarený trojdielny seriál *Mesto Anatol* (1988). Keď nefilmoval, venoval sa od roku 1993 divadelnej réžii. Dokonca stvárnil vo filmoch niekoľko menších hereckých epizód (*Ako listy jedného Stromu* – 1979). Cesta Jána Zemana do slovenskej kinematografie bola kľukatá. Dokumentuje to aj fakt, že vytvoril slovenský rekord v skoku o tyči a ako senior sa venoval hodu diskom. Ale pokiaľ ide o profesionálnu filmovú dráhu, bola veľmi klasická – odborné filmové štúdiom, režisér krátkych a televíznych filmov a nakoniec vytúžená méta – celovečerný hraný film.

V jeho filmografii napočítame vyše päťdesiat filmov. Pripomeňme z nich aspoň dva najvýznamnejšie televízne projekty – *Babie leto* – čas smútku (1969) a *Jarmok márnosti* (1974).

Venoval sa aj dabingu a v roku 2003 získal Zlatú slučku za dabing televízneho seriálu *Sopranovci*.

Štefan Vraštiak

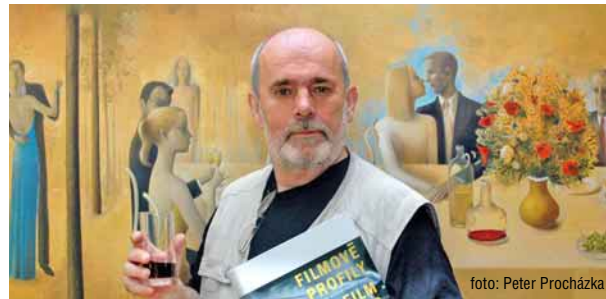


foto: Peter Procházka

# SVETOZÁR STRAČINA

**V decembri si pripomínáme sedemdesiate výročie narodenia Svetozára Stračina. Významný hudobný skladateľ sa intenzívne venoval aj komponovaniu scénickej a filmovej hudby. Jeho hudobné kompozície môžeme počuť vo viac ako 160-tich filmoch, televíznych inscenáciách a dokumentoch. Esteticky vychádzal z ľudovej hudby, ktorú povýšil na vysokú umeleckú úroveň.**

Svetozár Stračina sa narodil 3. decembra 1940 v Turčianskom Svätom Martine. Absolvoval Štátne konzervatórium, odbor kompozícia a akordeón. V univerzitných štúdiách pokračoval na Katedre hudobnej vedy Univerzity Komenského v Bratislave. Už počas štúdia aktívne spolupracoval s Divadlom pantomimy, Divadlom poézie, či Divadlom hudby. Za zlomové pre Stračinovu tvorbu sa dá považovať jeho stretnutie s umeleckým vedúcim Lúčnice, profesorom Štefanom Nosáľom. Inšpiroval sa ľudovou hudbou a folklórne motívy sa stali súčasťou jeho kompozícií. Vrcholom bola spolupráca s Lúčnicou a SLUK-om. Pre tieto súbory skomponoval vyše sto opusov.

V roku 1971 zložil Stračina hudbu k filmu Martina Ťapáka *Nevesta hŕb*. Bol to jeho prvý dlhometrážny hraný film, pred tým pracoval na hraných a dokumentárnych televíznych projektoch. Spolupráca s Ťapákom intenzívne pokračovala aj pri ďalších filmoch (*Pacho, hybridný zbojník*, 1975; *Sváko Ragan*, 1976; *Plavčík a Vratko*, 1981; *Popolvár najväčší na svete*, 1982). Spolu to bolo až 16 titulov. Stračinov vlastný folkloristický štýl inklinujúci k expresionizmu veľmi dobre dokresľoval atmosféru Ťapákových filmov. Charakteristické sú aj jeho vysoko dramtizujúce hudobné akcenty. Stračina nezostával len pri folklorizme, vo svojej univerzálnosti

využíval aj prvky iných hudobných štýlov. Príkladom môže byť Ťapákov film *Nedáľeko od neba* (1987), v ktorom kombinuje folklorizmus s elektronicky generovanými zvukmi, a dokonca aj s beatovou hudbou. Stračinovým veľkým vzorom bol skladateľ Zdeněk Liška. Aj pre Stračinu bol dôležitý zvukový efekt, ktorý zdôrazňoval dej. I keď Stračina neustále rozvíjal majstrovstvo inštrumentácie a orchestrácie, z hľadiska harmónie a melodiky zostávali jeho kompozície veľmi jednoduché.

Spolupracoval aj s ďalšími režisérmi – Štefanom Uhrom (*Penelopa*, 1977; *Veľká noc a veľký deň*, 1974), Martinom Hollým (*Noční jazdci*, 1981), Andrejom Lettrichom (*Alžbetin dvor*, 1986; *Povstalecká história I.–VIII.*, 1984), Vladimírom Pavlovičom (*Trofej neznáameho strelca*, 1974), Jozefom Medvedom (*Čierna minúta*, 1969; *Katakomby I.–II.*, 1971), Jozefom Zacharom (*Bičianka z doliny*, 1981; *Kamarátka Šuška*, 1977) a ďalšími. Pri dokumentoch sa často stretával s Martinom Slivkom (*Deti a hudba*, 1969; *Kresané do dreva*, 1976) a Vladom Kubenkom (*Kde vtáci nelietajú*, 1975; *Za hrsť rodnej zeme*, 1977). Komponoval aj pre animovaný film.

Svetozár Stračina zomrel mladý, 26. februára 1996 v Bratislave, vo veku 56 rokov. Je pochovaný v Banskej Bystrici.

(jar)

## Matej Mináč, režisér

V súčasnosti s Patrikom Paššom dokončujeme film *Nickyho rodina* a i keď je to celovečerný dokumentárny film s hranými rekonštrukciami, je to poriadna zaberačka. Hlavne preto, že sa film v Dolby Digital a v 35 mm verzii dokončuje hneď v troch verziiach – anglickej, slovenskej a českej. Film je o Wintonovej záchranej akcii a vplyve toho príbehu na celý svet – predovšetkým na mládež. Sir Nicholas Winton sa budúci rok dožíva 102 rokov a možno príde i na premiéru filmu. Po tomto filme som už definitívne rozhodnutý robiť komédie. Začnem nakrúcaním komediálnej rozprávky *Šťastný smoliar* s ČT



foto: archív M. M.

a potom komediálny film o nakrúcaní s Federicom Fellinim, film o nemožnosti niektorý filmový projekt dokončiť bez ohľadu ako sa menia režimy a možnosti filmárov. Proste nejaký projekt môže ostať zakliaty a práve o takejto Achilovej päte filmárov rozpráva naša komédia s Patrikom Paššom.

## scenárista Marek Leščák



foto: MFF Bratislava

Píšem, robím dramaturga na viacerých projektoch a učím na katedre dramaturgie a scenáristiky. Asi najbližšie bude možné vidieť výsledky môjho snaženia na budúci rok, kedy by mal mať premiéru celovečerný hraný film *Cigán*, ktorý sme napísali spolu s režisérom Martinom Šulíkom. Práve sa ukončila jesenná časť nakrúcania a z nakrúteného materiálu mám radosť.

## Ivana Šebestová, animátorka

Po niekoľkých mesiacoch nepretržitej práce si užívam trochu voľna. Animovaný muzikál *Kamene*, na ktorom som spolupracovala, už obieha festivaly a ďalší projekt, ktorý sme robili spolu s Katou Kerekesovou – krátky animovaný film pre deti určený do novej expozície SNM na Bratislavskom hrade, je hotový. Nastal čas, aby som sa vrátila k svojmu autorskému projektu *O sne a snehu*, ktorý mi zaberá nielen veľa miesta na stole, ale aj v hlave. Popri



foto: archív I. Š.

tom zdieľam svoje nadšenie (či skepsu) s filmovej tvorby so študentmi animácie na FTF VŠMU.

ČO ROBIA?



# Bikiny a Ursiny

Od januára 2005 Dr. Divnoláska na tomto mieste mesiac čo mesiac odpovedal na najrôznejšie otázky čitateľov Film.sk, ktoré sa týkali filmu, videa alebo televízie v súvislosti so Slovenskom. V tomto čísle sa s vami po šiestich rokoch na stránkach Film.sk lúči. Ak by vám však nejaká otázka nedala spať môžete mu i naďalej písať na adresu [miroslav.ulman@sfu.sk](mailto:miroslav.ulman@sfu.sk). Dr. Divnoláska vám odpíše zaručene kompetentnú odpoveď.

**Veľmi dávno som videl v televízii nejaký film, kde spieval Dežo Ursiny s Beatmenmi. Prosím vás pekne, neviete ako sa volal a či sa to dá niekde zohnať? Jediné, čo si ešte pamätám bolo to, že tam hrali Lasica a Satinský a mnoho dievčat v bikinách. Nejako som sa teraz započúval do Deža a jeho starých vecí so Soulmenmi a Beatmenmi a veľmi rád by som to videl znova. Marian, Martin**

Film, na ktorý ste si spomenuli, patrí k raritám. Táto stredometrážna zmes pesničiek, dialógov a pekných dievčat sa nachádza v archíve Slovenskej televízie. Volá sa *Dvaja v Lunaparku* a vznikla v roku 1966. Raritou je preto, lebo je to jediný audiovizuálny záznam dnes už legendárnej skupiny The Beatmen. Spievajú tam ako kúpeľný orchester pieseň Keby som bol Nór. Tá vyšla s rôznymi inými raritnými nahrávkami Deža Ursinyho na CD Pevniny a vrchy 2. A keď chcete vidieť film, tak si stačí kúpiť DVD *Lasica & Satinský: Kto si je za dverami II*, kde je ich hosťom Miroslav Horniček. Hoci to nie je uvedené na obale, nájdete ho tam ako bonus. Film však nemá žiadne titulky a tak len pre zaujímavosť dodám, že „inštalatérka-novátorka, ktorá plní plán inštalácie na 115 percent“ a ďalšie krásky sa promeňujú na nádvorí Slovenskej národnej galérie v Bratislave.

**Hľadal som vo vašej 1. slovenskej filmovej databáze film, v ktorom hrali Štefan Kvietik a Soňa Valentová, ale neúspešne. Odohrávalo sa to niekde v Sovietskom zväze a spomínam si ešte, že tam hrala Eva Máziková. Aký to bol film? Jozef Machala.**

V databáze ste film nenašli preto, lebo v nej sa nachádzajú len dlhometrážne hrané, dokumentárne a animované filmy uvádzané v kinách. A titul, na ktorý si spomínate, je televízny film *Medvedný gombík*. V roku 1970 ho nakrútil režisér Andrej Lettrich podľa rovnomeného románu Leva Ovalova. Tento trojdielny televízny špionážny príbeh zo začiatku druhej svetovej vojny odohrávajúci sa v Nemcami okupovanom hlavnom meste Lotyšska Rige nevyšiel na žiadnom nosiči, ale občas ho do svojho programu zaradila televízna stanica ČS film. Objavili sa v ňom i Ivan Rajniak, Ladislav Chudík, Karol Machata a dokonca v úlohe jedného z tajných i sám režisér. A Eva Máziková stvárnila speváčku Inge. V horených pasážach ju však dabovala Eva Rysová.

Miro Ulman

(Mimobratislavské kiná a filmové kluby sú vyznačené trojuholníkom!) ▽  
(Vo Film.sk uvádzame program len tých kín, ktoré ho dodali do uzávierky Film.sk)

## FILMOVÉ KLUBY

### Filmový klub Charlie centrum

Špitálska 4, Bratislava, tel.: 02/5296 8994, 0902/929 391, [www.ic.sk](http://www.ic.sk)

nepremieta sa

### Filmový klub Igric

Saratovská 2/A, Bratislava, tel.: 02/6436 5669, [www.dkdubravka.sk](http://www.dkdubravka.sk)  
predstavenia o 19.00 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

nepremieta sa

### Filmový klub Lúky

Dom kultúry Lúky, Víglašská 1, Bratislava, tel.: 02/6382 3930, [www.kzp.sk](http://www.kzp.sk)  
predstavenia o 19.30 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

nepremieta sa

### Filmový klub Nostalgia

Budova SvF, Starohorská 2, Bratislava, tel.: 02/5296 1713, [www.nostalgia.sk](http://www.nostalgia.sk)  
predstavenia o 19.00 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 1.12. – **Wall Street: Peniaze nikdy nespia**, r. O. Stone, USA, 2010, 127 min.
- 2.12. – **Muž z Londýna**, r. B. Tarr, Maď./Franc./SRN, 2007, 140 min.
- 3.12. – **Mikulášove šibalstvá**, r. L. Tirard, Fr., 2009, 91 min. (17.30 h.)
- 3.12. – **Mongolsko: V tieni Džingischána**, r. P. Barabáš, SR, 2010, 61 min.
- 6.12. – **Harold a Maude**, r. H. Ashby, USA, 1971, 92 min.
- 7.12. – **Katka**, r. H. Třeštíková, ČR, 2009, 90 min.
- 8.12. – **Obrazy starého sveta**, r. D. Hanák, ČSSR, 1972, 64 min.
- 9.12. – **The Union – The Business Behind Getting High**, r. B. Harvey, Kan., 2007, 104 min. (+ diskusia)
- 10.12. – **Hadewijch – medzi Kristom a Allahom**, r. B. Dumont, Franc., 2009, 105 min.
- 13.12. – **Katyn**, r. A. Wajda, Poľ., 2007, 118 min.
- 14.12. – **Zlý poliš**, r. W. Herzog, USA, 2009, 122 min.
- 15.12. – **Legenda o Lietajúcom Čyriánovi**, r. M. Čengel Solčanská, SR/Poľ., 2010, 108 min.
- 16.12. – **Run from the Cure**, r. Ch. Laurette, Kan., 2007, 58 min. (+ diskusia)
- 17.12. – **Mary a Max**, r. A. Elliot, Austr., 2008, 92 min.

### Filmový klub Za zrkadlom

Dom kultúry Zrkadlový háj, Rovňanikova 3, Bratislava, tel.: 02/6383 6764, [www.kzp.sk](http://www.kzp.sk)

- 1.12. – **Šílení**, r. J. Švankmajer, ČR/SR, 2005, 118 min. (18.02 h.)



- 1.12. – **Prežiť svoj život**, r. J. Švankmajer, ČR/SR, 2010, 105 min. + **Kamene**, r. K. Kerekesová, SR, 2010, 26 min. (20.02 h.)
- 8.12. – **Otesánek**, r. J. Švankmajer, ČR/VB, 2000, 127 min. (17.45 h.)
- 22.12. – **Něco z Alenky**, r. J. Švankmajer, ČSSR/Švajč./VB/NSR, 1988, 86 min. (18.02 h.)

### Filmový klub Alternatíva

Námestie S. H. Vajanského 2, Martin, tel.: 043/422 4994, [www.kinoastrojar.mojmartin.sk](http://www.kinoastrojar.mojmartin.sk)  
predstavenia o 17.30 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 1.12. – **Užívaj si, ako sa len dá!**, r. W. Allen, USA/Franc., 2009, 92 min. + **X = X + 1**, r. J. Krasnohorský, SR, 2009, 15 min.
- 8.12. – **Premena**, r. M. de Van, Franc./Tal./Lux./Belg., 2009, 111 min.
- 15.12. – **Videokracia**, r. E. Gandini, Švéd./Dán./Fin./VB, 2009, 85 min.
- 22.12. – **Precious**, r. L. Daniels, USA, 2009, 109 min. (17.00 h.)

### Filmový klub Fontána

MKS, Beethovenova 1812/1, Piešťany, tel.: 033/772 5375  
predstavenia o 20.00 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 7.12. – **25 zo šesťdesiatych alebo Československá nová vlna**, r. M. Šulík, ČR/SR, 2010, 100 + 105 min.
- 13.12. – **Videokracia**, r. E. Gandini, Švéd./Dán./Fin./VB, 2009, 85 min.
- 20.12. – **Precious**, r. L. Daniels, USA, 2009, 109 min.
- 27.12. – **Gainsbourg**, r. J. Sfar, Franc., 2010, 134 min.

### Filmový klub Naoko

Kino Hviezda, Paulínska 1, 917 01 Trnava, tel.: 033/551 1042, [www.naoko.sk](http://www.naoko.sk)

- 7.12. – **Venuša**, r. R. Michell, VB/USA, 2006, 95 min. (18.00 h.)
- 7.12. – **Fish Tank**, r. A. Arnold, VB, 2009, 123 min. (20.00 h.)
- 14.12. – **Persepolis**, r. V. Paronnaud, M. Satrapi, Franc., 2007, 95 min. (18.00 h.)
- 14.12. – **25 zo šesťdesiatych alebo Československá nová vlna**, r. M. Šulík, ČR/SR, 2010, 100 + 105 min. (20.00 h.)

### Filmový klub Nitra

Pri Ústave literárnej a umeleckej komunikácie FF UKF v Nitre, Tr. A. Hlinku 1, tel.: 0905/580 297

- 6.12. – **Katka**, r. H. Třeštíková, ČR, 2009, 90 min. (19.30 h.)
- 7.12. – **Kuky se vrací**, r. J. Svěrák, ČR, 2010, 95 min. (19.30 h.)
- 13.12. – **Ghost Writer**, r. R. Polanski, VB/Franc./SRN, 2010, 128 min. (19.30 h.)
- 14.12. – **Mamas & Papas**, r. A. Nellis, ČR, 2010, 110 min. (19.30 h.)

### Filmový klub Otáznik

MsKS, Sládkovičova 2, 934 01 Levice, tel.: 036/622 5835, [kulturalv@mail.t-com.sk](mailto:kulturalv@mail.t-com.sk)  
predstavenia o 19.00 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

program nedadali do uzávierky Film.sk

## ARTKINÁ

### Artkino Za zrkadlom

Dom kultúry Zrkadlový háj, Rovniankova 3, Bratislava, tel.: 02/6383 6764, [www.kzp.sk](http://www.kzp.sk)  
predstavenia o 20.12 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 6.12. – **Muži, ktorí nenávidia ženy**, r. N. A. Oplev, Švéd./Dán./SRN, 2009, 152 min.
- 12.12. – **Agora**, r. A. Amenábar, Špan., 2009, 127 min. (20.32 h.)
- 13.12. – **Ghost Writer**, r. R. Polanski, VB/Franc./SRN, 2010, 128 min.
- 15.12. – **Piko**, r. T. Řehořek, ČR, 2010, 90 min.
- 20.12. – **Chránené územie**, r. A. Hanuljak, SR, 2010, 84 min. (20.32 h.)
- 22.12. – **Machete**, r. R. Rodriguez, E. Maniquis, USA, 2010, 105 min.

### A4 - nultý priestor

Nám. SNP 12, Bratislava, [www.a4.sk](http://www.a4.sk)  
predstavenia o 20.00 – pokiaľ nie je uvedené inak

- 7.12. – **Teraz fa máme radi**, r. P. Hodál, Z. Lišková, SR, 2010, 50 min.
- 10.12. – **Olda**, r. V. Čákanyová, ČR, 2010, 80 min.
- 15.12. – **Soliloquoy + Tak dávno som ti nenapísala**, r. A. Horečná, SR, 2003, 21 min.
- 20.12. – **Všetko, čo ste chceli vedieť o filme a báli ste sa opýtať – Best of Peter Konečný**

## KINÁ

### Kino Igric

Saratovská 2/A, Bratislava, tel.: 02/6436 5669, [www.dkdubravka.sk](http://www.dkdubravka.sk)  
predstavenia o 19.00 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 2.12. – **Mongolsko: V tieni Džingischána**, r. P. Barabáš, SR, 2010, 61 min.
- 5.12. – **Čarodejov učeň**, r. J. Turtletaub, USA, 2010, 110 min.
- 14.12. – **Jedz, modli sa a miluj**, r. R. Murphy, USA, 2010, 133 min.
- 16.12. – **Ghost Writer**, r. R. Polanski, VB/Franc./SRN, 2010, 128 min.
- 19.12. – **Ja, zloduch**, r. P. Coffin, Ch. Renaud, USA, 2010, 95 min. (17.00 h.)
- 19.12. – **The Expendables**, r. S. Stallone, USA, 2010, 99 min.

### Kino Lúky

Dom kultúry Lúky, Víglašská 1, Bratislava, tel.: 02/6382 3930, [www.kzp.sk](http://www.kzp.sk)  
predstavenia o 19.30 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 5.12. – **Mongolsko: V tieni Džingischána**, r. P. Barabáš, SR, 2010, 61 min.
- 7.12. – **Solaris**, r. A. Tarkovskij, ZSSR, 1972, 165 min. (19.00 h.)
- 12.12. – **Svätá tráva**, r. A. Wajda, Poľ., 2009, 85 min.
- 14.12. – **Zrkadlo**, r. A. Tarkovskij, ZSSR, 1975, 102 min.
- 19.12. – **Harry Potter a Dary smrti I**, r. D. Yates, USA/VB, 2010, 146 min. (16.00 h.)

- 19.12. – **Trio z Belleville**, r. S. Chomet, Belg./Fr./Kan., 81 min.  
 21.12. – **Videokracia**, r. E. Gandini, Švéd./Dán./Fin./VB, 2009, 85 min.

### Kino Mladost

Hviezdoslavovo nám. 17, Bratislava, tel.: 02/5443 5049

program nedodali do uzávierky Film.sk

### Kino Fontána Piešťany

MKS, Beethovenova 1812/1, Piešťany, tel.: 033/7729 971  
 predstavenia o 17.30 a 20.00 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 1.12. – **Harry Potter a Dary smrti I**, r. D. Yates, USA/VB, 2010, 146 min.  
 2.-3.12. – **Sexy 40**, r. B. Freundlich, USA, 2009, 95 min.  
 4.-5.12. – **The Expendables**, r. S. Stallone, USA, 2010, 99 min.  
 5.12. – **Toy Story 3**, r. L. Unkrich, USA, 2010, 86 min. (15.30 h.)  
 9.-10.12. – **Agora**, r. A. Amenábar, Špan., 2009, 127 min.  
 12.12. – **Mongolsko: V tieni Džingischána**, r. P. Barabás, SR, 2010, 61 min. (18.00 h. a 20.00 h.)  
 16.-19.12. – **Na vlásku**, r. B. Howard, N. Greno, USA, 2010, 101 min.  
 22.-23.12. – **Sociálna sieť**, r. D. Fincher, USA, 2010, 121 min.  
 25.-26.12. – **Román pro muže**, r. T. Bařina, ČR, 2010, 100 min. (20.00 h.)  
 29.-30.12. – **Jedz, modli sa a miluj**, r. R. Murphy, USA, 2010, 133 min.

### Kino Hviezda Trnava

Paulínska 1, 917 01 Trnava, tel.: 033/5511 042, [www.naoko.sk](http://www.naoko.sk)  
 predstavenia o 17.30 a 19.30 hod. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 1.-2.12. – **Jeden svet 2010**  
 3.-6.12. – **Najlepši z Brooklynu**, r. A. Fuqua, USA, 2010, 132 min. (17.30 h. a 19.45 h.)  
 8.12. – **Kajínek**, r. P. Jákł ml., ČR, 2010, 107 min. (19.30 h.)  
 9.-12.12. – **Jedz, modli sa a miluj**, r. R. Murphy, USA, 2010, 133 min. (17.30 h. a 19.45 h.)  
 13.12. – **Kajínek**, r. P. Jákł ml., ČR, 2010, 107 min. (19.30 h.)  
 14.-16.12. – **Sociálna sieť**, r. D. Fincher, USA, 2010, 121 min. (14.12. o 16.00 h.)  
 17.12. – **The Expendables**, r. S. Stallone, USA, 2010, 99 min. (17.30 h.)  
 17.12. – **Tacho**, r. M. Landa, ČR, 2010, 100 min. (19.30 h.)  
 19.-20.12. – **The Expendables**, r. S. Stallone, USA, 2010, 99 min. (17.30 h.)  
 19.-20.12. – **Tacho**, r. M. Landa, ČR, 2010, 100 min. (19.30 h.)  
 21.-22.12. – **Zlý poliř**, r. W. Herzog, USA, 2009, 122 min.  
 23.12. – **22 výstrelov**, r. F.-O. Giesbert, Franc., 2010, 118 min.  
 25.-27.12. – **22 výstrelov**, r. F.-O. Giesbert, Franc., 2010, 118 min.  
 28.-29.12. – **(K)Lamač srdc**, r. P. Chaumeil, Franc., 2010, 105 min.  
 30.12. – **Harry Potter a Dary smrti I**, r. D. Yates, USA/VB, 2010, 146 min.

### Detské predstavenia

- 4.-5.12. – **Alvin a Chipmunkovia 2**, r. B. Thomas, USA, 2009, 88 min. (15.30 h., 5.12. aj o 13.30 h.)  
 11.-12.11. – **Niko a cesta ku hviezdám**, r. M. Hegner, K. Juusosen, Fin./Dán./SRN/Ír., 2008, 80 min. (15.30 h., 12.12. aj o 13.30 h.)  
 19.12. – **Mikulášove šibalstvá**, r. L. Tirard, Fr., 2009, 91 min. (13.30 h. a 15.30 h.)  
 25.-27.12. – **Mačky a psi: Pomsta Kitty Galore**, r. B. Peyton, USA, 2010, 82 min. (15.30 h., 26.12. aj o 13.30 h.)

### Kino Junior Levice

MsKS, Sládkovičova 2, 934 01 Levice, tel.: 036/622 5835, [kulturalv@mail.t-com.sk](mailto:kulturalv@mail.t-com.sk)  
 predstavenia o 18.30 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

program nedodali do uzávierky Film.sk

### Kino Scala Prešov

Masarykova 7, Prešov, tel.: 051/7723 7412, [pkoprogram@condornet.sk](http://pkoprogram@condornet.sk), [www.pkopresov.sk](http://www.pkopresov.sk)  
 predstavenia sú o 19.00 h. – pokiaľ nie je uvedené inak

- 2.12. – **Skrivánci na niti**, r. J. Menzel, ČSSR, 1969, 90 min.  
 4.12. – **Zrodenie slobody**, Acton Institute Media, USA, 2008, 60 min.  
 7.12. – **Užívaj si, ako sa len dá!**, r. W. Allen, USA/Franc., 2009, 92 min. + **X = X + 1**, r. J. Krasnohorský, SR, 2009, 15 min.  
 9.12. – **Najlepšie svetové videoklipy**  
 14.12. – **Prežiť svoj život**, r. J. Švankmajer, ČR/SR, 2010, 105 min. + **Kamene**, r. K. Kerekesová, SR, 2010, 26 min.  
 16.12. – **Princ a večernica**, r. V. Vorlíček, ČSSR, 1978, 79 min. (15.00 h.)  
 16.12. – **Chránené územie**, r. A. Hanuljak, SR, 2010, 84 min.  
 21.12. – **Fish Tank**, r. A. Arnold, VB, 2009, 123 min.  
 28.12. – **35 panákov rumu**, r. C. Denis, Franc./SRN, 2008, 100 min.

### Kino Strojár Martin

Námestie S. H. Vajanského 2, Martin, tel.: 043/422 4994, [www.kinostrojarmojmartin.sk](http://www.kinostrojarmojmartin.sk)

- 1.-6.12. – **The Expendables**, r. S. Stallone, USA, 2010, 99 min. (20.00 h., 2.-3.12. aj o 17.30 h.)  
 4.-9.12. – **Harry Potter a Dary smrti I**, r. D. Yates, USA/VB, 2010, 146 min. (4.-7.12. o 17.00 h., 8.12. o 19.30 h., 9.12. o 17.00 h. a 19.30 h.)  
 10.12. – **Sociálna sieť**, r. D. Fincher, USA, 2010, 121 min. (18.00 h. a 20.15 h.)  
 13.12. – **Sociálna sieť**, r. D. Fincher, USA, 2010, 121 min. (17.30 h. a 20.00 h.)  
 15.12. – **Sociálna sieť**, r. D. Fincher, USA, 2010, 121 min. (15.30 h.)  
 15.-18.12. – **Jedz, modli sa a miluj**, r. R. Murphy, USA, 2010, 133 min. (15.12. o 20.00 h., 16.-18.12. o 17.30 h.)  
 16.-19.12. – **Machete**, r. R. Rodriguez, E. Maniquis, USA, 2010, 105 min. (20.00 h.)

- 22.-23.12. – **Chránené územie**, r. A. Hanuljak, SR, 2010, 84 min.  
(22.12. o 16.30 h. a 20.00 h., 23.12. o 17.30 h. a 20.00 h.)  
27.-29.12. – **Tacho**, r. M. Landa, ČR, 2010, 100 min. (17.30 h. a 20.00 h.)

pripravila **Eva Michalková**  
(ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!)

## Televízia českých a slovenských filmov Slovenské pondelky 2010



6. december 2010

- 20.00 – **Tvár v rose**, r. J. Banyák, 1988, 77 min.  
22.00 – **Eden a potom**, r. A. Robbe-Grillet, 1970, 93 min.

13. december 2010

- 20.00 – **Uhol pohľadu**, r. V. Balco, 1984, 75 min.  
22.00 – **Tri dcéry**, r. Š. Uher, 1967, 94 min.

20. december 2010

- 20.00 – **Tango pre medveďa**, r. S. Barabáš, 1966, 102 min.  
22.00 – **Sneh pod nohami**, r. I. Húštava, 1978, 78 min.

27. december 2010

- 20.00 – **Sojky v hlave**, r. J. Lihosít, 1983, 71 min.  
22.00 – **Slávnosť v botanickej záhrade**, r. E. Havetta, 1969, 95 min.

[www.csfilm.cz](http://www.csfilm.cz), [www.filmpost.cz](http://www.filmpost.cz)

Zmena programu vyhradená!

## REBRÍČEK NÁVŠTEVNOSTI – TOP TEN

TOP 10 SLOVENSKO (1. 1. – 30. 9. 2010)

	počet divákov
1. <b>Avatar</b>	242 243*
2. <b>Shrek: Zvonec a koniec</b>	224 800
3. <b>Alica v krajine zázrakov</b>	162 051
4. <b>Twilight Sága: Zatmenie</b>	116 690
5. <b>Počiatok</b>	103 944
6. <b>Súboj titánov</b>	81 791
7. <b>Sex v meste 2</b>	77 227
8. <b>Ako si vycvičíš draka</b>	73 108
9. <b>Kajínok</b>	70 701
10. <b>Ženy v pokušení</b>	70 275

\* film mal premiéru 17. 12. 2009 a jeho celková návštevnosť je 351 827 divákov

Zdroj: Únia filmových distribútorov SR

Zatiaľ čo v roku 2009 figuroval po deviatich mesiacoch debut Vladimíra Balka *Pokoj v duši* so 116 655 divákmi na štvrté so 116 655 divákmi za tri týždne premietania sa do prvej desiatky dostal i film *Jánošík*. *Pravdivá história*, tak za rovnaké obdobie roku 2010 mal v kinách premiéru jediný majoritne slovenský dlhometrážny hraný film *Legenda o Lietajúcom Cypriánovi*, ktorému s 50 741 divákmi patrí 16. priečka. Vďaka tomu celkovo videlo všetkých 25 slovenských a koprodukčných filmov, ktoré sa v našich kinách premietali, 72 691 divákov. Z tohtoročných premiér sa do prvej stovky dostala už len minoritná koprodukcia 3 sezóny v *pekle* (79. priečka s 5 407 divákmi). Celkové prvenstvo v roku 2010 zatiaľ patrí filmu *Avatar*, ktorý videlo 242 243 divákov, vlni ich prišlo na prvý film *Doba ľadová 3: Úsvit dinosaura*ov 379 475.

Počas 39-tich týždňov roku 2010 malo celkovo premiéru

145 filmov (o 4 menej ako vlni), na čele týždenného rebríčka sa vystriedalo 18 z nich (28 v roku 2009). *Avatar* bol na čele od premiéry 17. decembra 2009 až do 3. marca 2010, teda celých 11 týždňov (z toho 9 v roku 2010).

Najviac divákov za jeden týždeň videlo film *Shrek: Zvonec a koniec*, a to 69 182 (vlni videlo film *Doba ľadová 3: Úsvit dinosaura*ov 101 405 divákov). Hranicu 60 tisíc divákov sa podarilo prekonať ešte filmu *Avatar* (64 369 divákov). Najmenej divákov na prvenstvo stačilo filmu *Ako si vycvičíš draka*, počas premiérového týždňa ho videlo len 4 294 divákov. Celkovo prišlo od 1. januára do 30. septembra 2010 do slovenských kín 2 902 006, čo znamená pokles oproti rovnakému obdobiu roku 2009 o osem percent. Na druhej strane už dnes je to viac divákov než prišlo do slovenských kín v piatich rokoch tohto milénia za celý rok.

Miro Ulman

## VÝROČIA

DECEMBER 2010

3. 12. 1940 **Svetozár Stračina** – hudobný skladateľ (zomrel 26. 2. 1996)  
5. 12. 1940 **Tibor Lužinský** – scénograf (zomrel 26. 7. 2009)  
8. 12. 1895 **Rudolf Bachlet** – herec (zomrel 27. 11. 1974)  
11. 12. 1910 **Paľo Bielik** – režisér, scenárista, herec (zomrel 23. 4. 1983)  
11. 12. 1935 **Štefan Halás** – herec  
11. 12. 1935 **Jozef Kováčik** – zvukový majster  
13. 12. 1920 **Olga Vronská** – herečka (zomrela 3. 5. 2002)  
13. 12. 1920 **Jozef Zachar** – režisér  
16. 12. 1930 **Richard Blech** – filmový kritik, historik, publicista  
18. 12. 1900 **Mária Fábryová** – prvá slovenská filmová herečka (zomrela 20. 7. 1973)  
19. 12. 1925 **Ludovít Kroner** – herec (zomrel 14. 12. 2000)  
22. 12. 1940 **Braňo Hronec** – hudobný skladateľ  
23. 12. 1905 **Božena Jakabová** – herečka (zomrela 5. 9. 1990)  
24. 12. 1925 **Ján Lacko** – režisér (zomrel 24. 6. 1991)

STALO SA ZA 30 DNÍ

KLAPKA.SK

Dokument Diány Fabiánovej *Mesiac v nás* získal ďalšiu cenu, tentoraz na 15. MF televíznych filmov Bar v Čiernej hore, ktorý prebieha od 25. – 29. októbra. Film bol aj podnetom pre konferenciu *Mesiac v nás – Otvorený dialóg o menštruácii*, ktorá sa konala v Prahe 19. a 20. novembra ● Košícký filmový klub Cinefil venoval celý svoj novembrový program dokumentárnym filmom, ktoré vznikli v 50. a 60. rokoch. Diváci mohli vidieť napr. filmy *Učiteľka* (Š. Uher, 1955), *Ľudia na vode* (M. Hollý, 1958), *Cesta* (O. Krivánek, 1966), či *Tryzna* (V. Kubenko, 1969) ● 12. MFF Bratislava navštívilo rekordne takmer 25 000 divákov. Symbolickú pamätnú dlaždicu so svojím menom si prevzala herečka Mária Kráľovičová. V lete bude zapracovaná do bratislavského filmového chodníka slávy pred DPOH, kde už má svoju dlaždicu herec Ladislav Chudík ● 23. novembra premietali na Univerzite sv. Klimenta Ochridského v Bulharsku film *Ochádza človek* (r. Martin Slivka, 1968) ● V Olomouci sa od 11. do 14. novembra konala už 13. Česko-slovenská filmologická konferencia, tentoraz na tému *Pluralita estetických, kultúrnych a ideových konceptov*. Na konferencii sa premietal stredometrážny dokument Jara Vojteka *Z kola von – Čo je za tým?* ● STV začala na Dvojke vysielat' nový seriál, cyklus sfilmovaných literárnych diel, *Nesmrtelní* ● Novým dekanom Filmovej a televíznej fakulty VŠMU sa stal kameraman Anton Szomolányi ● 3. novembra zomrel vo veku 86 rokov bývalý vedúci výroby filmov Alexej Artim. Od roku 1948 začal pracovať v Slovenskom filme na Kollibe. Postupne prešiel spravodajským a krátkym filmom, k hranému filmu sa dostal v roku 1959. O päť rokov sa stal vedúcim výroby. Spolupracoval na desiatkach filmov, za všetky spomeňme aspoň *Prerušené pieseň* (1960), *Havraníu cestu* (1962), *Kristove roky* (1967), či *Slávnosť v botanickej záhrade* (1969). Účinkoval aj ako herec v koprodukčnej rozprávke *Falošný princ* (1984).

pripíravila (jar)

Prežiť svoj život \* Svätá tráva \* Fish Tank  
 Hlboký spánok \* Zahraj to znovu, Sam  
 Biela stuha \* Harold a Maude \* Zmluva s vrahom  
 Muž z Londýna \* Užívaj si, ako sa len dá!  
 Kamene \* X=X+1



100  
 2010  
**PROJEKT**

OD KLASIKY PO SÚČASNÉ TRENDY

NAJVÄČŠIA PUTOVNÁ PREHĽADKA FILMOV  
 ZO ZLATÉHO FONDU SVETOVEJ KINEMATOGRAFIE  
 A DIEL OCENENÝCH NA MEDZINÁRODNÝCH  
 FILMOVÝCH FESTIVALOCH

od **9. septembra**  
 v kinách a filmových kluboch

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE

(november 2010)

**KNIŽNÉ PUBLIKÁCIE**

1. **Renáta Šmatláková – Martin Šmatlák: Filmové profily**  
 (SFÚ, Bratislava)
2. **Jan Bernard: Z šedé zóny – Texty a kontexty**  
 (Nakladateľstvi Akademie múzických umění, Praha)
3. **Katarína Mišíková: Mysľ a príbeh v filmové filci**  
 (Nakladateľstvi Akademie múzických umění, Praha)

**AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE**

1. **Perinbaba**  
 (SFÚ a Petit Press, Bratislava)
2. **Pehavý Max a strašidliá**  
 (SFÚ a Petit Press, Bratislava)
3. **Mahuliena zlatá panna**  
 (SFÚ a Petit Press, Bratislava)

www.a.s.f.k.sk  
 GUPF  
 FILM . SK  
 Zoznam.sk  
 Rádio . FM  
 SME  
 ob  
 Slovenský rozhlas  
 Slovenský televízny a rozhlasový úrad  
 Slovenský úrad pre kultúru  
 Slovenský úrad pre ľudské práva  
 Slovenský úrad pre ľudské práva

kalendárium

premiéry

distribúcia

rozhovor

publikácie

téma

filmové novinky

festivity

recenzia

profil

ohlasy

rebríčky a jubileá

programy

vybraných

premiérových kín

a filmových klubov



na miestach:

kníhkupectvá:

Artforum

Ex Libris

Ladon, s.r.o. –

kníhkupectvo Alexis

Modul

Svet knihy

filmové kluby,

kiná a artkiná:

A4 – nultý priestor

FK Charlie centrum

Mladosť

FK Naoko Trnava

FK Univerzita Nitra

Kino Fontána

Piešťany

Kino Junior Levice

Kino Scala Prešov

Kino Strojár Martin

Slovenský filmový

ústav – Klapka.sk

Divadelný ústav –

Prospero

vrátnica VŠMU



ISSN 1335-8286



9 771335 828003